

Τα Πύρινα

Καταστροφή μνημείων της φύσης

Με απίστευτη ελαφρότητα ο αδηφάγος άνθρωπος καταστρέφει όλα όσα η φύση επί αιώνες δημιούργησε και εξέθρεψε. Για την παράδοση στο τσεκούρι και στο πριόνι σπάνιων δέντρων, μοναδικών μνημείων προαιωνίας δημιουργίας που προκαλούν δέος και θαυμασμό στο αντίκρισμά τους, το σημερινό μας σημείωμα.

Αφορμή γι' αυτό η κοπή σε οικόπεδο εντός σύγχρονης παραλιακής τσιμεντούπολης καρύδης και συκιάς που αριθμούσαν περισσότερα των 300 χρόνων ύπαρξης και υπήρξαν το καμάρι των κατοίκων, τουλάχιστον των παλαιότερων, που γυΐστηκαν τους καρπούς και βρήκαν καταφύγιο στον ίσκιό τους.

Και παραδόθηκαν άκριτα και απερίσκεπτα στο τσεκούρι και στη φωτιά, όχι για να χτιστεί το ογκώδες τερατούργημα που ξεφύτρωσε στη θέση τους, αλλά γιατί τους έκοβε τη θέα!

Καλή η θέα, αλλά καλύτερη και πολυτιμότερη η ζωή και η ύπαρξη αυτών των αγέροχων και ανθεκτικών στο χρόνο και τη ρύπανση δένδρων, που ρήμαξε ανθρώπινο χέρι.

Κάτι που θα μπορούσε ν' αποφευχθεί με ένα καλό κλάδεμα και κόψιμο εκείνων των κλωναριών που πιθανόν να χρησιμοποιούνταν κλέφτες και διαρρήκτες. Προκειμένου ν' αναρριχηθούν σε κάποιο διαμέρισμα.

Δηλαδή, ενώ υπήρχαν λύσεις διατήρησης αυτής της απίθανης κληρονομιάς της φύσης και αρμονικής συνύπαρξης, χρησιμοποιήθηκε η πλέον καταστροφική.

Κατακρίτεοι, υπόλογοι και ένοχοι δολοφονίας μηχανικοί, εργολάβοι και ιδιοκτήτες για το κόψιμο των δέντρων.

Συνυπόλογοι και κατηγορούμενοι στον ίδιο βαθμό όμως είναι το κράτος που δεν προβλέπει και κυρίως δεν μεριμνά για την αποφυγή τέτοιων εγκλημάτων, εκτός από την κοπή πεύκων, όπως με πληροφόρησαν, οι υπάλληλοι της Πολεοδομίας που παραχώρησαν τη σχετική άδεια, πιθανόν χωρίς να διενεργήσουν αυτοψία, η νομαρχία, ο δήμος και βέβαια οι περίοικοι για την ολιγωρία και αδιαφορία που επέδειξαν στον αφανισμό μνημείων της φύσης.

Ντροπή σε όλους αυτούς που τέλεσαν ένα έγκλημα χωρίς τιμωρία.

Μπάμπης Αρτινός

Ηπειρώτες και φίλοι της Ηπείρου καταθέτουν τις προσωπικές τους απόψεις για θέματα που τους συγκινούν και τους ενδιαφέρουν.

Με τον

ΔΗΜΗΤΡΗ ΒΛΑΧΟΠΑΝΟ

Κακούργες μέρες Κομμένου

Στη γλυκιά και θεία Βασιλίσσά σου τ' αφηγήθηκε

Ήμουν δεκαοχτώ χρόνων κοπέλα τον Αύγουστο του '43, όταν έκαψαν οι Γερμανοί το χωριό. Ένα καλυβάκι όλο κι όλο το σπίτι μας. Κι αυτό το βρήκαμε στάχτη όταν πέρασε η μπόρα και γυρίσαμε, λίγες μέρες μετά, να ιδούμε τι χάθηκε και τι απέμεινε. Καλύτερα να μη βλέπαμε. Αλλά ήταν κι άλλοι χειρότερα, γιατί αυτοί δε χάσανε σπίτι μονάχα καλά και γεννήματα και κόπους. Αυτοί χάσανε ανθρώπους. Και κάποιοι τους χάσανε όλους, φαιλιές ολόκληρες ξεκληρίστηκαν και μερικά παιδιά έμειναν ορφανά στους πέντε δρόμους. Κι έτσι τα δικά μας δεν ήταν τίποτε μπροστά στα δικά τους.

Εκείνη την Κυριακή του δεκαπενταύγουστου γινόταν ο γάμος της Αλεξάνδρας. Το σπίτι μας διπλά στο σπίτι της. Δε σταμάτησα όλη μέρα να πηγαίνω και να 'ρχομαι και να πάνωμαι στο χορό, να τραλίζω. Όλη νύχτα την έβγαλα εκεί. Γάμος σαν του Θεόδωρου Μάλλιου άλλος δεν έγινε στο χωριό. Μια κοκκία η νύφη κι ο γαμπρός ο Θεοχάρης θηρίο ταιλικάρι. Έπαιρνε να χαράξει όταν ακούστηκαν τουφέκια και πολυβόλα που τύλιξαν το χωριό και το 'καναν κόλαση. Σταμάτησαν απότομα οι φωνές και στρέψαμε όλοι τ' αφτιά και τα μάτια μας κατά εκεί που ερχότανε οι κρότοι.

Δε μου 'κοβε κιάλας, δεν καταλάβαινα τι γινότανε, βγαίνω στο δρόμο και πάω προς τα εκεί. Μανούλα μου, φώναξα και γύρισα πίσω με την καρδιά μου και το κορμί μου ρετάνια. Μπουλούκια - μπουλούκια οι Γερμανοί έμπαιναν μες στα σπίτια και ρήμαζαν, έκαιγαν, σκότωναν. Θρήνοι και ουρλιαχτά στο σπίτι του Χρήστου Κολοκώστη, σκότωσαν την κόρη του Ρίνα στην αυλή και τη μάζωσαν να την κλάψουν η μάνα της και τ' αδέρφια της, δεν ήξεραν κι αυτοί τι μακελειό τους περίμενε.

Γυρίζω στο γάμο. Χτύπαγαν τα σαγόνια μου, θα 'σπαγαν. Φύγε, μου κάνει ο Θεός τον κόσμο. Φεύγω και περνάω απ' το σπίτι μας. Χαλασμός στο χωριό. Κραυγές, βογκητά, σφαίρες, τουφέκια, μπουμπουνητά, χάλαινα ο Θεός τον κόσμο. Τους σηκώνω απ' το στρώμα, ο πατέρας μου πρόλαβε κι είχε φύγει. Τραβάω απ' το χέρι τη μάνα μου και τον αδερφό μου, παίρνω αγκαλιά την αδερφή μας τη Λένη, ρίχνω και σ' έναν ντορβά ένα κομμάτι ψωμί και τρέχουμε άκρι - άκρι να φτάσουμε στο ποτάμι

να περάσουμε απέναντι να σωθούμε. Τρέχαμε και πίσω δεν κοιτάγαμε. Χωθήκαμε μες στα νερά ως το λαιμό, βλέπουμε τη βάρκα του Σπύρου να γυρίζει ανάποδα και να βυθίζονται στα νερά δεκαεφτά νοματαίοι, που δάκρυα όμως και πού χρόνος και δύναμη να μείνουμε να τους κλάψουμε.

Βγαίνουμε απέναντι. Λες και μεγάλωσε ο φόβος, καθώς νομίζαμε πως θα περάσουν κι εκείνοι και θα μας βρούνε να μας σκοτώσουν εκεί. Με τα πολλά, φτάσαμε λαχανιάζοντας σε κάτι καλύβες και λουφάξαμε κάτω να πάρουμε ανάσα. Βρεγμένοι απ' την κορφή ως τα νύχια, μα τι ήταν αυτό μπροστά στα βάσανα των άλλων; Ως το μεσημέρι σφυροκόπημα στο χωριό, ποιος ζει, ποιος πεθαίνει, κανένας δεν ήξερε. Φλόγες μονάχα, καπνοί κι αναπνέσεις κι εκρήξεις και ρήμαγμα και συντέλεια. Κάποια στιγμή σταμάτησαν ν' ακούγονται τα τουφέκια κι ακούσαμε την καμπάνα μας. Ήταν το σύνθημα. Μαζεύτηκαν οι Γερμανοί, μετρήθηκαν, όλοι παρόντες, κανένας τους ούτε μια γρατσουνιά. Κι έφυγαν. Κι από τους εξακόσιους πενήντα, βάλε εκατόσιους, του χωριού μας απόντες τριακόσιοι δεκαεφτά!

Δεν το κουνήσαμε από εκεί. Πέρασαν και μας είπαν: εκείνον τον ξάπλωσαν μες στο δρόμο, τους άλλους τους έκαψαν μες στα σπίτια τους, στο γάμο του Μάλλιου τους σκότωσαν όλους, γέμισε πτώματα η αυλή και δεν έμεινε πέτρα απ' τα σπίτια του, στου Χρήστου Κολοκώστη τους βρήκανε όλους μαζί πάνω απ' τη Ρίνα και τους έκαναν στάχτη. Μας έπιασε τρόμος και κλαίγαμε τουρτουρίζοντας, αν κι ήταν Αύγουστος. Πού να πάμε; Καθίσαμε μέρες εκεί. Σ' ένα ψεύτικο καλυβάκι. Και μαθαίναμε νέα για τα καμένα μας σπίτια και τους χαμένους μας συγγενείς απ' τους χωριανούς μας που βρήκαν τη δύναμη και το θάρρος και πήγαν κι άνοιξαν λάκκους κι έθαψαν τους νεκρούς τους στον τόπο που βρέθηκαν σκοτωμένοι. Μια θεία μας, αδερφή της μάνας μας, που ήταν παντρεμένη σ' άλλο χωριό, στο Νεοχώρι, μας έφερνε λίγο ψωμί, πού να το 'βρισκε η καμένη κι αυτή, και ξεγελούσαμε μ' εκείνο την πείνα μας.

Πέρασαν οι μέρες και δεν αντέχαμε άλλο, κάναμε την καρδιά πέτρα, αφήσαμε το καλύβι μας και μαζευτήκαμε στο χωριό. Τι να ιδούμε και τι ν' απολάβουμε! Μαύρα όλα. Μαύρα και λυπητερά. Μύριζε το χωριό σάρκα καμένη και κάρβουνο. Πού να μείνεις; Καμένα τα σπίτια μας, ρημαδιό οι αυλές μας, μια θλίψη και μια δυστυχία παντού. Κουβαλήθηκαν στα χωράφια τους όλοι, έξω απ' το χωριό, κάποιοι χώθηκαν στις καλύβες που είχαν φτιάξει για τα πρόβατα και τα γελάδια τους και ζούσαν μαζί τους εκεί. Κι άλλοι στοιβάχτηκαν όπως - όπως σε κάτι πέτρινες καμένες χαμηλές αποθήκες κι ακουμπούσαν τα βράδια στο χώμα δέκα και δεκαπέντε νοματαίοι, με τα μάτια ολάνοιχα και τ' αφτιά τους τεντωμένα, μην πλακώσουν ξανά οι Γερμανοί και δεν πιάσουν στον ύπνο ξανά και δε μείνει ψυχρή πια στο χωριό.

Πήρε ο πατέρας μας κάτι φούρκες, έκοψε λυγαριές, έπλεξε στα γρήγορα κι όπως να 'ναι τέσσερις τοίχους, τους έδεσε και τους έστησε, έφτιαξε λάσπη κι η μάνα μου και τους άλειψε, σκεπή από ψαθί, συμμαζευτήκαμε εκεί όπως - όπως, γιατί ερχόταν χειμώνας και θα πεθαίναμε απ' τις βροχές και τα κρύα.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛ. 14

Στο μικρό χωριό Κομμένο του νομού Άρτας διαπράχτηκε από τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής ένα απερίγραπτο έγκλημα πολέμου εναντίον αμάχων και ανυπεράσπιστων ανθρώπων. Τη Δευτέρα 16 Αυγούστου 1943, 120 στρατιώτες του 12ου λόχου του 98ου συντάγματος πεζικού της 1ης ορεινής μεραρχίας ορεινών καταδρομών του γερμανικού στρατού έκαναν στάχτη ολόκληρο το χωριό και δολοφόνησαν εν ψυχρώ 317 κατοίκους, μεταξύ των οποίων 72 παιδιά ηλικίας 4 μηνών έως 10 χρονών. Περιληπτικά η ιστορία της σφαγής και της φρίκης έχει ως εξής:

Η «επίσκεψη Ζάλμινγκερ»

Χωμένο στην άκρη του Αμβρακικού και κρυμμένο στις εκβολές του ποταμού Αράχθου, πνιγμένο στα νερά, τα έλη και την πυκνή βλάστηση τότε, το Κομμένο δεν ανέπτυξε κάποια αξιολογή αντιστάσιακή δράση, αλλά συμμετείχε απλά στον αγώνα εξασφαλίζοντας τρόφιμα για τα ένοπλα τμήματα των ανταρτών, που η έδρα τους βρισκόταν στις ορεινές περιοχές. «Οι κάτοικοι το Κομμένου», αναφέρει στην αγόρευση του ο Στέφανος Πατπά κατά τη δίκη της Νυρεμβέργης, «ήταν φιλήσυχoi αγρότες, εκτός ελαχίστων μεταξύ των οποίων και εγώ, που είχαμε καταταγής αντάρτες στο βουνό διακείμενοι φιλικά στην οργάνωση των εθνικών ομάδων Ζέρβα. Όλοι οι άλλοι κάτοικοι ήταν αμέτοχοι σε οργανώσεις και εργαζόνταν καλλιτεργώντας και σκάβοντας τη γη». (Στέφανος Πατπά «Η σφαγή του Κομμένου, Αθήνα 1976, σελ.132)

Τον Αύγουστο, ωστόσο, του 1943 σημειώνεται μια περίεργη κινητικότητα, καθώς ένα τμήμα του Ε.Λ.Α.Σ. έρχεται στο Κομμένο και ζητά απ' τις αρχές να μεριμνήσουν για την τροφοδοσία του με μεγάλες ποσότητες αγαθών. Λίγες μέρες νωρίτερα προηγήθηκε η τροφοδοσία των ανταρτών του Ε.Δ.Ε.Σ., οι οποίοι αποζημιώναν τους κατοίκους με τα ανάλογα χρηματικά ποσά.

Οι αρχές αρνήθηκαν να ικανοποιήσουν το αίτημά του Ε.Λ.Α.Σ., υποστηρίζοντας ότι οι κάτοικοι δε διαθέτουν τόσο μεγάλες ποσότητες αγαθών, καθώς παράλληλα τροφοδοτούσαν και τις δυνάμεις του Ε.Δ.Ε.Σ. Μπροστά στην επιμονή των ανταρτών του Ε.Λ.Α.Σ., οι υπεύθυνοι του Ε.Δ.Ε.Σ. ζήτησαν υποστήριξη και ενίσχυση από τις δικές τους δυνάμεις, οι οποίες δεν καθυστέρησαν να εμφανιστούν στο χωριό και να απαιτούν από τους άλλους να αποχωρήσουν χωρίς τα τρόφιμα που είχαν παραγγείλει. Οι συζητήσεις και οι διενέξεις δεν έφεραν αποτέλεσμα, ενώ οι μέρες περνούσαν και τα πράγματα γίνονταν επικίνδυνα για το Κομμένο.

Στις 12 Αυγούστου, ημέρα Πέμπτη, λίγο πριν το μεσημέρι, ένα γερμανικό αυτοκίνητο στο οποίο επέβαινε ο ίδιος ο διοικητής του 98ου Συντάγματος της 1ης Ορεινής Μεραρχίας Ορεινών Καταδρομών Γιόζεφ Ζάλμινγκερ, έφτασε στο Κομμένο, προφανώς για να ερευνηθεί αν πράγματι στο χωριό δρούσαν ομάδες ανταρτών, όπως υποδείκνυαν οι πληροφορίες που οι γερμανικές υπηρεσίες είχαν συλλέξει. Η «επίσκεψη» Ζάλμινγκερ στο Κομμένο αποτελούσε μέρος των εκκαθαριστικών επιχειρήσεων του 98ου Συντάγματος στην περιοχή της Ηπείρου, με σκοπό την εξόντωση των ανταρτών και το κόψιμο των χωριών εκείνων για τα οποία υπήρχαν υπόνοιες ότι τους τροφοδοτούν και τους ενισχύουν με οποιονδήποτε τρόπο. Το Κομμένο θα ήταν η συνέχεια της εκδικητικής μανίας και των αντιποίνων που είχαν ήδη αρχίσει να εφαρμόζουν οι Γερμανοί σε βάρος αμάχων και είχαν ήδη μετατρέψει σε ερείπια δεκάδες χωριά της Ηπείρου.

Ακριβώς τη μέρα και την ώρα εκείνη στην πλατεία του χωριού οι αντάρτες του Ε.Δ.Ε.Σ. και του Ε.Λ.Α.Σ. είχαν στήσει τα όπλα τους και κάθονταν κάτω απ' τα δέντρα. Όταν ο Γερμανός Διοικητής βρέθηκε μπροστά στην εικόνα αυτή, διέταξε τον οδηγό του και έκανε αμέσως στροφή αφήνοντας πίσω τους το χωριό, με την απόλυτη πλέον βεβαιότητα πως οι πληροφορίες που ήταν βάσιμες και δε χωρούσαν την παραμικρή αμφιβολία.

Η σφαγή του Κομμένου (16 Αυγούστου 1943)

Μερικές γυναίκες, μάλιστα, έσπευσαν από φόβο να μαζέψουν και να κρύψουν τα όπλα, αλλά φαίνεται πως η κίνησή τους αυτή έγινε αντιληπτή από τους Γερμανούς. Από τη στιγμή εκείνη που φεύγουν οι Γερμανοί, αρχίζει για τους κατοίκους του Κομμένου ο τρομερός εφιάλτης. Έντρομοι οι κάτοικοι κουβάλησαν τ' αγαθά τους και τα 'κρυψαν στα χωράφια τους, στα οποία διανυκτέρευαν και οι ίδιοι, ενώ μια επιτροπή, με επικεφαλής τον πρόεδρο της Κοινότητας Λάμπρο Ζορμπά, μετέβη την επόμενη κιόλας μέρα στην Άρτα και ζήτησε από τις Ιταλικές αρχές και τις συνεργαζόμενες με τους κατακτητές ελληνικές αρχές της πόλης Άρτας να πληροφορηθεί σχετικά με την τύχη του χωριού. Οι αρχές, μάλλον με κάποια αδιαφορία, ίσως διαβεβαίωσαν την επιτροπή πως το χωριό δεν είχε να φοβηθεί τίποτε, γιατί οι αντάρτες δεν ήταν κάτοικοι του Κομμένου. Δεν αποκλείεται, ωστόσο, και η ίδια η επιτροπή να μην είδε με τη δέουσα σοβαρότητα το γεγονός και να μην έδωσε την πρότερη σημασία στην τακτική των αντιποίνων που εφαρμόζον οι Γερμανοί.

Έτσι στις 15 Αυγούστου, ημέρα που κοιμήθηκε η Παναγία Θεοτόκος, γιόρταζαν όπως είχαν συνήθεια το παηγύρι τους. Και ο Θεόδωρος Μάλλιος τέλεσε το γάμο της κόρης του Αλεξάνδρας με το Θεοχάρη Καρίνο από το χωριό Παχυκάλαμος.

Η εξόντωση

Τα χαράματα, ωστόσο, της 16ης Αυγούστου 120 άντρες του 12ου λόχου του 98ου Γερμανικού Συντάγματος, το οποίο έδρευε στην περιοχή της Φιλιππιάδας, μια μικρή χωμόπολη 10 περίπου χιλιόμετρα βορειοδυτικά της Άρτας, επιβιβάζονται πάνοπλοι στα φορτηγά και σταθμεύουν έξω από το Κομμένο. Αποστολή του 12ου λόχου ήταν η εξόντωση των ανταρτών που δρούσαν στην περιοχή και η εξασφάλιση του χωριού που τους υποστήριζε και τους προμήθευε με τρόφιμα και άλλα απαραίτητα για την αντίστασή τους εναντίον των Γερμανών.

Ήδη όμως από την Πέμπτη 12 Αυγούστου ο Διοικητής του 98ου Συντάγματος συνταγματάρχης Γιόζεφ Ζάλμινγκερ σημείωνε στην αναφορά του σχετικά με την επίσκεψή του στο Κομμένο: «Προσωπική αναγνωριστική επιχείρηση διαπίστωσε ότι το Κομμένο (12 χλμ. νότια-νοτιοανατολικά της Άρτας) βρίσκεται στα χέρια συμμοριτών, 25 - 30 άντρες με σιόλες ερήμου. Προς το παρόν δεν έχουν σχεδιαστεί αντίποινα» (Χ. Φ. Μάγερ, σελ. 59) και το Σάββατο 14 Αυγούστου έλαβε διαταγή «να προετοιμάσει αφηνιαστική επιχείρηση κατά της διαπιστωμένης συμμορίας στο Κομμένο». (Χ. Φ. Μάγερ, σελ. 60)

Την Κυριακή 15 Αυγούστου συγκεντρώσε τη μονάδα του για να της ανακομίσει πως Γερμανοί στρατιώτες σκοτώθηκαν στο Κομμένο και όφειλαν, γι' αυτό, να δρ-

σουν αμέσως με σκληρά αντίποινα εναντίον των ανταρτών και ξεκληρίσει το χωριό που είχαν το λημέρι τους. Οι στρατιώτες δε δέχτηκαν με ιδιαίτερη προθυμία τη διαταγή να συμμετάσχουν εθελοντικά στην επιχείρηση. «Τουλάχιστον δώδεκα-δεκαπέντε άντρες είχαν προσφερθεί εθελοντικά για την επιχείρηση». (Mark Mazower, 226) Έτσι η διαταγή άλλαξε και η επιχείρηση ανατέθηκε στο 12ο λόχο του 98ου Συντάγματος. Διοικητής του 12ου λόχου ήταν ο υπολοχαγός Ρέζερ, πρώην στέλεχος της νεολαίας του Χίτλερ, φανατικός ναζί και αποκαλούμενος Νέρων από κάποιους στρατιώτες. Οι στρατιώτες που έλαβαν μέρος στην επιχείρηση ήταν στο σύνολό τους κληρωτοί.

Οι άντρες του 12ου λόχου του 98ου Συντάγματος Πεζικού συγκεντρώθηκαν στις 5.00 το πρωί πάνοπλοι με οβιδοβόλα, πολυβόλα, οπλοπολυβόλα, χειροβομβίδες και καρμαπίνες, και επιβιβάστηκαν στα στρατιωτικά αυτοκίνητα, για να διανύσουν μια διαδρομή μίαιμισης περίπου ώρας από την κοιλάδα του ποταμού Λούρου ως το Κομμένο.

Αφού πρώτα πήραν το πρωινό τους και τη ρητή διαταγή «κανείς δεν πρέπει να επιζήσει, όλοι στο χωριό πρέπει να εκτελεστούν» (Χ. Φ. Μάγερ, σελ. 67), περικύκλωσαν το χωριό από τρεις πλευρές, αφήνοντας αφύλακτη τη δυτική πλευρά όπου κυλούσε ο Αραχθός ποταμός, ο οποίος, κατά τη γνώμη του Ρέζερ, αποτελούσε φυσικό εμπόδιο διαφυγής. Όλα οργανώθηκαν με κανονικό σχέδιο μάχης, καθώς για τους Γερμανούς το χωριό ήταν κέντρο ανταρτών, οι οποίοι την ώρα εκείνη βρισκόταν στον ύπνο μαζί με τους άλλους κατοίκους. Γι' αυτό και δεν πείραζαν κανέναν και τίποτε πριν δοθεί το σύνθημα της μάχης.

«Είδαμε τους Γερμανούς, μια μικρή ομάδα, την ώρα που βγαίναμε απ' το χωριό», αφηγείται η Ιφιγένεια Πατπά - Κοντογιάννη, κορίτσι 18 χρόνων τότε. «Είχαμε ακούσει τα αυτοκίνητα που έρχονταν, αλλά δεν ξέραμε ούτε τι κουβαλούσαν ούτε τι έρχονταν να κάνουν. Μας σήκωσε ο πατέρας μου και μας έδωσε απ' το σπίτι, φοβόταν ο άνθρωπος μη μας κάνουν κακό. Φύγετε, να περάσετε το ποτάμι και να πάτε να κρυφτείτε στα χωράφια, μας είπε. Σηκωθήκαμε. Μόλις είχε σκάσει ο ήλιος. Στο χωριό ακούγονταν αμάζια, θόρυβος, φασαρία. Φτάσαμε στα τελευταία σπίτια. Σχεδόν πέσαμε απάνω τους. Δε μας πείραζαν. Κρατούσαν όπλα στα χέρια τους και κουβεντιάζαν μεταξύ τους. Νιώσαμε το κορμί μας να τρέμει. Εκείνοι, κάτι όμορφα παιδιά, μας κοίταζαν και κάτι ψιθύριζαν μεταξύ τους χαμογελώντας. Ήταν παιδιά. Δεν προλάβαμε να απομακρυνθούμε στα εκατό μέτρα κι άρχισε το μακελειό».

Θα πρέπει να ήταν 6.30 το πρωί όταν δόθηκε το σύνθημα της «επίθεσης εναντίον των ανταρτών» με δυο φωτοβολίδες που ρίχτηκαν στον αέρα. Οι μονάδες εφόδου άρχισαν να βάλλουν με όπλα, με πολυβόλα, χειροβομβίδες και όλμους. Στόχος τους η εξασφάλιση από γης ολόκληρου του χωριού, χωρίς κανένα έλεος. Έκαιγαν ό,τι έβρισκαν μπροστά τους και σκότωναν με μίαν απερίγραπτη αγριότητα άντρες, γέροντες, γυναίκες και παιδιά. Ακόμη και μωρά. Οι στρατιώτες, κρατώντας μια χειροβομβίδα στα χέρια τους, έσπρωχναν βίαια τις πόρτες των σπιτιών και, ρίχνοντάς την μέσα, τα έκαναν κάρβουνο.

Ολόκληρες οικογένειες καίγαν ζωντανές μέσα στα σπίτια τους, πριν ακόμη ξεπνιχθούν και καταλάβουν τι γίνεται γύρω τους. Άλλοι έτρεχαν στους δρόμους για να σωθούν και έπεφταν από τις σφαίρες που θέριζαν το χωριό. Ανεθάρπια σώματα έγιναν κομμάτια ή διαλύθηκαν εντελώς και δε βρέθηκαν ποτέ. Η διαταγή του υπολοχαγού Ρέζερ και των ανωτέρων του ήταν σαφής: να μη μείνει τίποτε ζωντανό, να μη μείνει τίποτε όρθιο σ' ένα χωριό που αποτελούσε φωλιά των ανταρτών.

Έξι ώρες κράτησε η σφαγή. Οι δρόμοι, οι αυλές, τα καμένα σπίτια, τα χαντάκια, οι κήποι, η πλατεία, ολόκληρο το χωριό γέμισε πτώματα, που μερικά έμεναν άσφατα για αρκετές μέρες, αφού δεν απέμεινε κανείς ζωντανός απ' τους συγγενείς για να θάψει τους νεκρούς του. Το Κομμένο οβήγει και χάνεται τυλιγμένο στις φλόγες και βουβά κάτω απ' τους καπνούς και τις στάχτες που άφησαν πίσω τους φεύγοντας οι άντρες του 12ου λόχου.

Στο σπίτι του Θεόδωρου Μάλλιου γινόταν ο γάμος της κόρης του Αλεξάνδρας με το Θεοχάρη Καρίνο από τον Παχυκάλαμο, χωριό κοντά στο Κομμένο. Χάθηκαν όλοι. Τους έκαψαν και τους σκότωσαν. Τριάντα με σαράντα άτομα. Από τα 12 μέλη της οικογένειας του οικοδεσπότη Θεόδωρου Μάλλιου σώθηκαν εκείνο το πρωινό μόνο δύο, ο Αλέξανδρος και η Μαρία, δεκατριών και δέκα χρόνων, που είχαν φύγει μόλις πριν λίγα λεπτά για να φροντίσουν στο χωράφι τα ζώα.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛ. 10

«ΠΥΡΡΟΣ»

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 32

106 83 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ.: 210 - 8233830

FAX: 210 8238468

KIN.: 6947 697420

e-mail: ekdoseispetra@hotmail.com

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: ΜΑΡΙΑ ΛΑΜΑΡΗ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΡΙΖΟΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ: ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Πέτρα»

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ: ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Ν. - ΑΓΑΘΙΟΥ 3, ΑΘΗΝΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΤΗΣΙΩΣ: 20 ΕΥΡΩ, ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΕΣ - ΣΥΛΛΟΓΟΙ 50 ΕΥΡΩ

Οι απόψεις που εκφράζονται στα ενυπόγραφα κείμενα

δεν εκφράζουν απαραίτητως και τη γνώμη της εφημερίδας

- Ασυγχώρητος η παρατύπωση -

ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΑ ΟΜΟΡΦΑ ΖΑΓΟΡΟΧΩΡΙΑ

Τα Ζαγοροχώρια είναι ένα από τα ομορφότερα μέρη της Ηπείρου, αλλά και από τα ομορφότερα της πατρίδας μας. Όσοι δεν είχαν μέχρι σήμερα την ευκαιρία να τα επισκεφθούν, πρέπει να τα επισκεφθούν το συντομότερο δυνατόν και από προσωπική εμπειρία μπορώ να τους διαβεβαιώσω ότι σε καμία περίπτωση δεν θα το μετανιώσουν. Ο χρόνος που θα περάσουν εκεί, σίγουρα θα τους μείνει αξέχαστος.

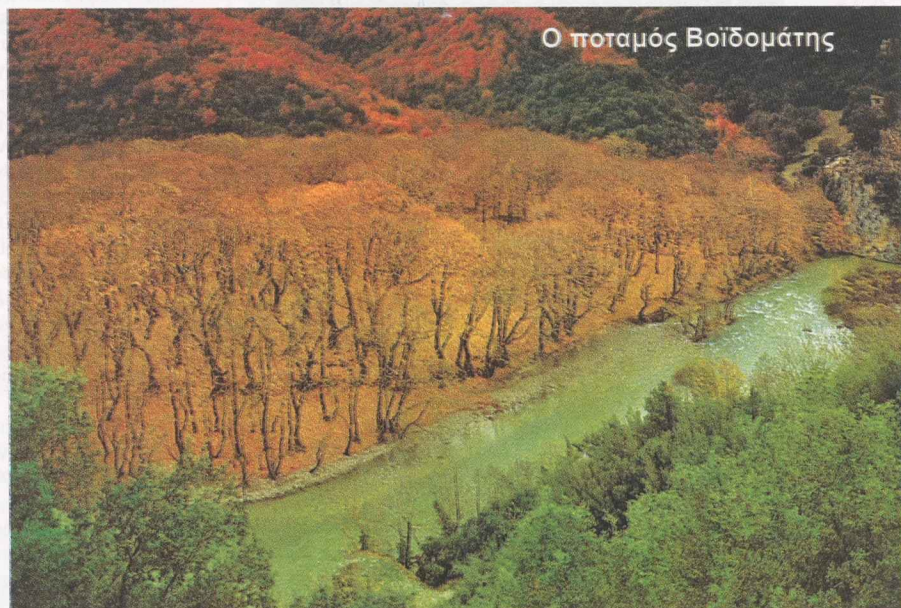
Αλλοδαποί τουρίστες δεν παραλείπουν να τα επισκεφθούν, γιατί η φήμη για το πανέμορφο καταπράσινο τοπίο τους είναι ευρέως διαδεδομένη. Οπότε είναι τουλάχιστον κρίμα να μην τα έχουν επισκεφθεί οι Έλληνες και ιδιαίτερα εμείς που καταγόμαστε από την Ήπειρο.

Με την ευκαιρία θα ήθελα να αναφέρω πληροφορίες κάποιες στοιχεία για την περιοχή, ώστε να υπάρχει μια πρώτη ενημέρωση για όσους θα ήθελαν κάποτε να τα επισκεφθούν ή έστω να γνωρίζουν κάποια πράγματα.

Τα Ζαγοροχώρια είναι ένα σύμπλεγμα σαράντα έξι (46) χωριών με πυκνό δάσος, ψηλές κορυφές και απίστευτη θέα, πεντακάθαρα ποτάμια και λίμνες, όπου ο επισκέπτης (αν βέβαια το επιθυμεί) μπορεί να ασχοληθεί με δραστηριότητες όπως: πεζοπορία, ιππασία, αναρρίχηση, ορειβασία, καγιάκ κ.λπ. Τα σπίτια είναι κατασκευασμένα σύμφωνα με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική από πέτρα και ξύλο. Η χαράδρα του Βίκου ή αλλιώς φαράγγι του Βίκου είναι από τα ωραιότερα αξιοθέατα και θεωρείται από τα πιο ξακουστά στον κόσμο. Έχει μήκος 24 χιλιόμετρα και μέσο βάθος 900 μέτρα. Η κατεύθυνσή του είναι από Νοτιοανατολικά προς Βορειοδυτικά και κατά τη διαδρομή του συναντιέται με τα φαράγγια του Μεγάλου Λάκκου και της Μεζαριάς. Στο φαράγγι του Βίκου υπάρχει μια πανδαισία χλωρίδας και πανίδας και για το λόγο αυτό θεωρείται από τα τελευταία καταφύγια άγριας ζωής στον κόσμο. Μέσα στο φαράγγι βρίσκονται και οι πηγές του στο χωριό Βίκος. Υπάρχουν κάποια σημεία από τα οποία μπορεί ο επισκέπτης να έχει μια καλή θέα του φαράγγιού. Το χωριό Βίκος, ο δρόμος προς το Πάπιγκο, η Μονή Αγίας Παρασκευής στο χωριό Μονοδένδρι απέχουν από το χωριό Βράδετο. Ο καλύτερος και συντομότερος τρόπος για να τα διασχίσει κανείς είναι μέσω ενός μονοπατιού που ξεκινάει από το χωριό Μονοδένδρι.

Από τα ωραιότερα χωριά είναι το Πάπιγκο, που βρίσκεται σε υψόμετρο περίπου 980 μέτρων, στην περιοχή του Δυτικού Ζαγορίου και είναι ιστορικά γνωστό από τον 14ο αιώνα. Αποτελείται από δύο χωριά, το

Ο ποταμός Βοϊδομάτης

Μεγάλο και το Μικρό Πάπιγκο που βρίσκονται σε μικρή απόσταση μεταξύ τους. Ομοίως από τα ωραιότερα χωριά είναι το Μονοδένδρι, που είναι κτισμένο σε ύψος 1.060 μέτρων και απέναντι από το Βράδετο. Φημολογείται ότι το όνομά του προέρχεται από ένα τεράστιο δένδρο που βρισκόταν μέχρι τις αρχές του 19ου αιώνα κοντά στο Ναό του Αγίου Μηνά.

Ο ποταμός Βοϊδομάτης αποτελεί ένα από τα μαγευτικότερα τοπία της περιοχής, ίσως και το ιδανικότερο για όσους αγαπούν την πεζοπορία, τις περιηγήσεις και τα σπορ. Τα καταγάλανα νερά του είναι κίνητρο για καλοκαιρινές βουτιές, αν και έχει όλο το χρόνο μια σταθερή θερμοκρασία τεσσάρων (4) βαθμών Κελσίου. Ο Βοϊδομάτης είναι ένα από τα ελάχιστα ποτάμια στην Ελλάδα που το νερό τους είναι πόσιμο. Τα πολλά πέτρινα γεφυράκια μέσα στην πυκνή βλάστηση στις όχθες του ποταμού αποτελούν επίσης ωραιότατο αξιοθέατο της περιοχής και διευκολύνουν το πέρασμα των περιηγητών από περιοχή σε περιοχή.

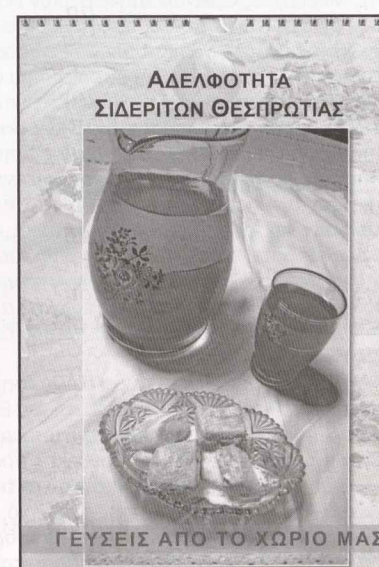
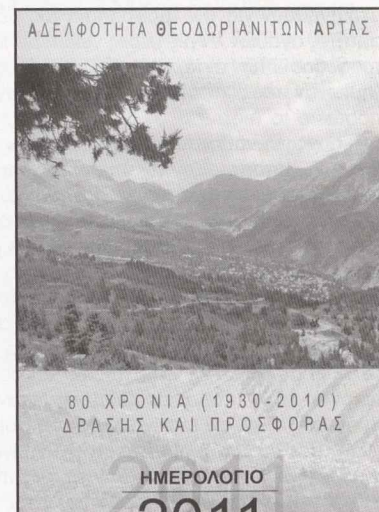
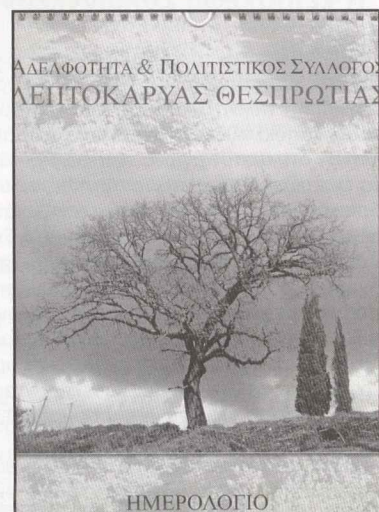
Οι κάτοικοι σε όλα τα Ζαγοροχώρια φημίζονται για το φιλόξενο και φιλικό τρόπο που συμπεριφέρονται στους επισκέπτες της περιοχής. Τα εξίσια παραδοσιακά φαγητά, οι περίφημες πίτες και ιδιαίτερα οι κρεατόπιτες, τα γλυκά του κουταλιού, αποτελούν τα εδέσματα που προτιμούνται περισσότερο από τους επισκέπτες. Μεγάλη ζήτηση επίσης έχουν τα τοπικά προϊόντα που πωλούνται. Ακόμα οι ενδιαφερόμενοι για την ιστορία και τις παραδόσεις της περιοχής, καθώς και οι λάτρεις των τεχνών και της φωτογραφίας έχουν πολλούς τρόπους να περάσουν το χρόνο τους. Ακόμα και το απλό περπάτημα στα λιθόστρωτα σοκάκια των χωριών, δίπλα στα γραφικά παραδοσιακά σπίτια, που οι ντόπιοι διατηρούν, χωρίς μοντέρνες παρεμβάσεις και περιβάλλονται από το πανέμορφο φυσικό τοπίο, είναι μια μοναδική και αξέχαστη απόλαυση.

Εμπρός, λοιπόν, για τα Ζαγοροχώρια. Σας εύχομαι καλές εκδρομές, πολύ διασκέδαση και πάνω απ' όλα αξέχαστες αναμνήσεις.

ΟΛΓΑ ΝΤΙΝΗ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ

(Από τη "Φωνή της Γρανισσοπούλας")

ΗΜΕΡΟ - ΛΟΓΙΑ!

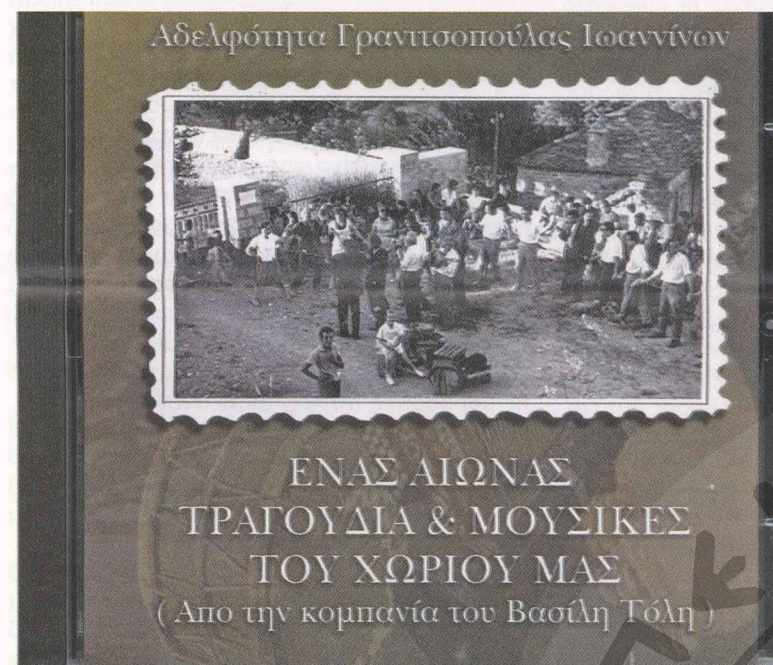

Τα Ημερολόγια των Αδελφοτήτων και Συλλόγων της Ηπειρωτικής Αποδημίας, αποτελούν μία σημαντική δραστηριότητα, η οποία πέρα από τη φυλλομέτρηση του χρόνου και το εορτολόγιο, περικλείουν πολλές φορές αξιόλογες θεματικές ενότητες, οι οποίες αφορούν τον γενέθλιο τόπο και τη ζωή των κατοίκων του, παλαιότερα και τώρα. Και και, κάπου σε περίοπτη θέση, στο σπίτι ή στο γραφείο, μας υπενθυμίζουν το χρέος, την αγάπη και την αλληλεγγύη μεταξύ των χωριανών. Συγχαρητήρια σε όλους και του χρόνου, με υγεία και ευτυχία!

ΗΧΟ - ΧΡΩΜΑΤΑ

Δύο CD με άρωμα Ηπείρου!

Εναν πολιτισμικό σπόρο της Ηπείρου αποφάσισαν να ρίξουν στο "χωράφι" της ελληνικής παράδοσης η Αδελφότητα Μελισσοουργιών Άρτας και η Αδελφότητα Γρανισσοπούλας Ιωαννίνων, με την έκδοση αυτών των CD. Αποτελούν ύμνο - μουσικά εκφρασμένο - στις διαχρονικές αξίες της ζωής, στο συναίσθημα, την αγάπη, τον πόνο, τον έρωτα, τη νοσταλγία για την πατρίδα, για την ίδια τη φυλή μας. Δύο CD με άρωμα Ηπείρου. Με άρωμα Ελλάδας!

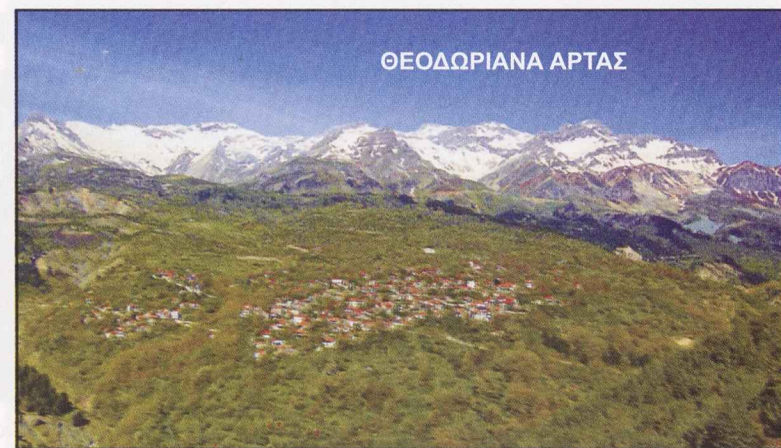
Η Αδελφότητα Μελισσοουργιών, τον περασμένο 15 Αύγουστο, είχε καλεσμένους στο χωριό τους "Λαλητάδες", οι οποίοι έδωσαν μια ξεχωριστή συναυλία, στον ιστορικό χώρο της "Παναγιάς". Όσοι την παρακολούθησαν έμειναν γοητευμένοι από το παραδοσιακό αυθεντικό Ηπειρώτικο τραγούδι, που παρουσίασαν οι "Λαλητάδες". Αυτή η συναυλία ηχογραφήθηκε και καρπός της αποτελεί το CD, που εξέδωσε η Αδελφότητα.

Η Αδελφότητα Γρανισσοπούλας, ένα ιστορικό σωματείο, που συμπληρώνει φέτος έναν αιώνα σημαντικής δράσης και προσφοράς, εξέδωσε ένα CD με τραγούδια και μουσικές ενός αιώνα, όπως είναι και ο τίτλος του δίσκου, με την κομπανία του κλαρινίστα Βασίλη Τόλη.

Να, λοιπόν, που τα Ηπειρωτικά Σωματεία ξετυλίγουν τη δράση τους και σε άλλους αξιόλογους τομείς, με σύγχρονη αντίληψη και θεματογραφία.

Όσοι επιθυμούν να προμηθευτούν τα CD για τη δισκοθήκη τους, μπορούν να απευθυνθούν στις Αδελφότητες και στον "Πύρρο".

ΧΕΙΜΩΝΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΑ ΑΡΤΑΣ

Φωλιασμένα σε μια από τις πιο γοητευτικές περιοχές της πατρίδας μας στην καρδιά της Πίνδου, τα Θεοδώριανα πίσω από τα βουνά ξέρουν να μαγεύουν και τον πιο απαιτητικό ταξιδευτή.

Τίποτε σ' αυτό τον τόπο δεν μοιάζει να καταστρέφει την αρεμότητα της φύσης που είναι παντού κυρίαρχη. Εκκλησίες, πλατείες, όλα είναι καμωμένα σαν προέκταση του περιβάλλοντος. Η ανθρώπινη παρέμβαση «χειροκροτεί» και «επισφραγίζει» όσα η φύση δημιούργησε στο πέρασμα του χρόνου. Κόσμημα της περιοχής αποτελεί ο καταρράκτης και η ονομαστή χλιοτραγουδισμένη Κωστήλάτα. Θα δείτε τα δυο ποτάμια δεξιά και αριστερά με τα κρυστάλλινα νερά να αγκαλιάζουν το χωριό.

Τον καιρό της Τουρκοκρατίας στο ιστορικό μοναστήρι της Κάτω Παναγιάς, οικοδομηθέν κατά το έτος 1775, από τον ηγούμενον Ιερομόναχο Άνθιμο Αργυρόπουλο, λειτουργούσε και αλληλοδιδασκατική Σχολή.

Ο Άνθιμος αποτελεί, ίσως, την πιο ιστορική μορφή που ανέδειξαν τα Θεοδώριανα, προσέφερε σημαντικά στην προετοιμασία της Επανάστασης του 1821. Όρκισε στη Φιλική Εταιρεία τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη, τον Νικήτα και τον Διονύσιο Σολωμό κ.ά. Η πρότομή του κοσμεί το προαύλιο της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου με το ξυλόγλυπτο τέμπλο του Ναού. Οι χιονισμένες βουνοκορφές της Πυραμίδας, οι τεράστιοι απόκρημνοι βράχοι, ορθώνονται γύρω του, ακοιμητοί θεματοφύλακες μιας κληρονομιάς αιώνων, που απλόχερα η φύση κληροδότησε σε τούτα τα μέρη. Τα Θεοδώριανα είναι ένα χωριό με φιλόξενο κατοίκους, που προσπαθούν να διατηρήσουν ζωντανή την πολιτιστική τους κληρονομιά.

Γιορτές στα Θεοδώριανα. Μυραδιάς στον αέρα από τα αναμμένα τζάκια που δεν σβήνουν καθόλου, αλλά και από τα φρεσκο-μαγειρεμένα φαγητά που ετοιμάζονται από τα άξια χέρια των γυναικών και προπαντός στην ταβέρνα της Χαρούλας. Εκεί που τα Χριστούγεννα είχαν μαζευτεί οι ολιγάριθμοι κάτοικοι με τους ελάχιστους προσελθόντες στη ζεστή αίθουσα του μαγαζιού, να υποδεχθούν το νέο χρόνο ενωμένοι, σαν μια μεγάλη, αγαπημένη οικογένεια, με χαρές ευχές και τραγούδια δίπλα στο αναμμένο τζάκι.

Φιλόξενοι και ξεστοί όλοι τους, καθώς είναι, θα νιώσουν πιο κοντά τους έναν ταξιδιώτη να γιορτάσει μαζί τους και να ζήσει αυτή την εμπειρία... Πώς να μην ξεκινήσει καλά η καινούργια χρονιά σε τούτο τον αγαπημένο τόπο;

ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΚΟΥΤΕΛΑΣ

Επίτιμος Πρόεδρος της Αδελφότητας Θεοδωριανών Άρτας

ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΗΝ ΟΜΙΧΛΗ ΜΕ ΑΝΑΜΜΕΝΑ ΤΑ ΦΩΤΑ ΤΩΝ ΕΛΠΙΔΩΝ - ΤΩΝ ΟΝΕΙΡΩΝ - ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΝ

Παντού τριγύρω παρακμή
η χώρα μου μ' όλα της ζει τα χαμηλά
στο δρόμο πεταμένα τα μυστικά της ψυχής...
Ερημιά και χειμώνας
και μια οσμή νεκροτομείου στον αέρα...

Λ. Πούλιος

Οι πρώτες αυτοδιοικητικές εκλογές με βάση τον «Καλλικράτη» είναι γεγονός. Απ' αυτές προέκυψε ο νέος αυτοδιοικητικός χάρτης της χώρας. Το χωριό μας, τα Δολιανά, ανήκει πια στο Δήμο ΠΩΓΩΝΙΟΥ, με έδρα το Καλπάκι. Το νεότευκτο Δήμο συναποτελούν οι άλλοτε Δήμοι: Καλπακίου, Άνω Καλαμά, Άνω Πωγωνίου, Δελβινακίου, η διευρυμένη Κοινότητα Πωγωνιανής και η διευρυμένη Κοινότητα Λάβδανης.

Πώς μπορεί να νιώθει ένας μόνιμος κάτοικος της ευρύτερης περιοχής μέσα στο νέο Δήμο; Στα διευρυμένα όρια του σίγουρα νιώθει απόμακρος από το κέντρο όπου παίρνονται οι αποφάσεις και που τον αφορούν άμεσα. Μπορεί να έχει εκλέξει τους αντιπροσώπους του, αλλά σ' ένα Δημοτικό Συμβούλιο με τόσους πολλούς Συμβούλους η φωνή του, η άποψή του ξεχωρίζει όλο και περισσότερο. Η ευθύνη του μετατίθεται στους αντιπροσώπους του. Η Δημοτική Αρχή ξεφεύγει από την αγκαλιά του πολίτη και πηγαίνει σ' αυτή του αντιπροσώπου. Ενώ στη μακραίωνη ιστορία του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης η σχέση πολίτη-Δημοτικής Αρχής ήταν άμεση. Η αμεσότητα αυτή έδινε ουσιαστικό περιεχόμενο στη δημοκρατική λειτουργία της Τοπικής Αρχής.

Από την άλλη όμως η μετάθεση εξουσιών και αρμοδιοτήτων από την κεντρική κρατική εξουσία στις περιφέρειες αποτελεί ένα στοιχείο αποκεντρωτικής λειτουργίας του κράτους. Οι εξουσίες και οι αρμοδιότητες του Περιφερειάρχη γεννούν ελπίδες ότι θα υπάρξει καλύτερος προγραμματικός σχεδιασμός και ορθολογική ανάπτυξη με βάση τις δυνατότητες της κάθε περιοχής. Η αμφίδρομη σχέση Δήμου – Περιφέρειας μπορεί να έχει θετικά αποτελέσματα στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας, εφόσον επικρατούν οι δημοκρατικοί κανόνες λειτουργίας.

ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ «Ο Άγιος Γεώργιος ο εξ Ιωαννίνων»

107 χρόνια-ΗΠΕΙΡΩΤΑΙ ΕΝ ΑΙΓΙΩ-1903 / 80 χρόνια-ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ -1930 / 30 χρόνια - ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ-1980

Οι παρακάτω αναμνήσεις αποτελούν ένα μικρό αφιέρωμα τιμής για τα 80χρονα της Αδελφότητας και είναι τα σκιρτήματα και τα ρίγη συγκινησιμότητας που κάθε Ηπειρώτης νιώθει για τη μάνα Ήπειρο πολύ περισσότερο σε εκδηλώσεις, γλέντια, χορούς και ανταμώματα.

Αναμνήσεις (Η πρώτη γνωριμία)

- Γεια σ' γυναικα τι κάν'ς, πώς τα πέρασες σ'τ'λειά;
- Καλά, κάτω να φάμ' κι θα σ'πώ.
- Σήμερα ο προυνιστάμενος μ' γνώνωσι έναν συμπατριώτ' σοβαρό και καλουνιστάτου, Κωσταντίνο τον φώναζαν κι ήταν ο πρόεδρος.
Παρόλο που είχαμε κυκλοφορήσει στο κλεινόν άστυ τα φοιτητικά μας χρόνια δεν μπορούσαμε να αποκοπούμε από την ντοπιολαλιά μας στις μεταξύ μας συζητήσεις.
- Κι λοιπόν για λέγε.
- Αφού γνωριστήκαμ μου είπε να παρευρηθούμ' μισάριου στο τζέι π'θα γίν' ου χορός κι κουπί πίας του συλλόγ'.
Ήταν αρχές δεκαετίας του '80 που ήρθαμε στην περιοχή ως οικονομικοί μετανάστες και είχαμε, δόξα τω Θεώ, δυο μικρά παιδάκια που τότε άρχιζαν να περπατάνε, είχαμε τις δουλιές μας ως υπάλληλοι και τα λεφτά τότε μέγαλαν.
- Α! δεν το συζητάμ' θα πάμ'. Να γνωρισούμ' κι τσ' συμπατριώτεις μ'.
- Κι τα πιάδι τι θα τα κάνουνμ' τ'θα λείπ' η γναικα π'τα φ'λάει, θα τα κρεμάσουμ' στο κορμί;
-Θα τα πάρουμ' κι αυτά δεν θα κάτσουν' πουλί.
Είχαμε αγοράσει τότε και ένα μικρό αυτοκίνητο μεταχειρισμένο για να εξυπηρετούμαστε. Το λέμε ακόμη, γη της επαγγελίας τότε η περιοχή εδώ.
Ήρθε λοιπόν η ώρα φορέσαμε τα καλά μας ετοιμάσαμε τα παιδιά και με μεγάλη χαρά ξεκινήσαμε για το κέντρο.

Ο σεβασμός στα πρόσωπα, που μέτρησαν τη ζωή τους με το βάρος της σκληρής εργασίας, δεν αφήνει περιθώρια για περικοπές και περιφρόνηση της ανθρωπότητας αξιοπρέπειας.

γίας και αναδεικνύονται οι άξονες ορθολογικής ανάπτυξης του παραγωγικού ιστού της χώρας. Απαραίτητη προϋπόθεση για να υλοποιηθούν οι όποιοι σχεδιασμοί και προγραμματισμοί είναι η ύπαρξη της αναγκαίας χρηματοδότησης. Από πού θα προέλθουν αυτά τα κονδύλια;

Αν υπάρχει η διαβεβαίωση ότι θα εξασφαλιστούν από τον κρατικό προϋπολογισμό, τότε αχνοφαίνεται η σπίθα της ελπίδας για μια αναπτυξιακή προοπτική.

Αν οι συνενώσεις και οι συγχωνεύσεις γίνονται για να περιοριστούν οι δαπάνες με κοινωνικό χαρακτήρα και πραγματοποιούνται με λογιστικά κριτήρια, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των πολιτών, τότε η προσωπική επιβίωσης των ανθρώπων στους τόπους τους είναι δυσδιάκριτη.

Η αποκέντρωση συνδέεται με την ανάπτυξη και η ανάπτυξη με την αύξηση των επενδύσεων και την τόνωση της απασχόλησης, ιδιαίτερα σε συνθήκες πολυεπίπεδης κρίσης και οικονομικής ασφυξίας.

Διαφορετικά οι Δήμοι με λιειφή χρηματοδότηση θα εξαναγκαστούν να αποβάλουν τον κοινωνικό χαρακτήρα τους και να μεταβληθούν σε φοροεισπρακτικούς μηχανισμούς. Το βάρος αυτό σε καμιά περίπτωση δεν μπορούν να το αντέξουν οι κάτοικοι των χωριών.

Εδώ οι οικονομικοί δείκτες και οι λογιστικοί

υπολογισμοί καταρρίπτονται εκ των πραγμάτων, καθώς έρχονται αντιμέτωποι με τα ροζασμένα χέρια των ξωμάχων, τα ρυτιδιασμένα πρόσωπα των μανδών, τα ορθάνοιχτα, απορριμμένα μάτια των λιγοστών παιδιών.

Αυτό το γνωρίζουν πολύ καλά όσοι εκ των αντιπροσώπων μας στη Βουλή προέρχονται από την περιφέρεια και βίωσαν μια πραγματικότητα, που τους σφράγισε ανεξίτηλα την ψυχή και το σώμα.

Οι συνθήκες οποιασδήποτε οικονομικής κρίσης δεν δικαιολογούν το πέρασμα στο ιερό «της Αγίας Τράπεζας», όπου φυλάσσεται ο ιδρώτας του μόχθου γενέων ανδρών.

Τα χωριά μας, μπορεί να ερήμωσαν, διατηρούν όμως καλά κλεισμένο, ως επιτασφράγιστο μυστικό, τον απόηχο μιας ολόκληρης ζωής, που θεμελίωσε την ανάπτυξη όλης της χώρας. Οι λόφοι και τα βουνά ορθώνονται ως άλλοι «Τύμβοι» με τα ιερά και άγια λείψανα της προσφοράς των ανθρώπων τους προς το άτομο και το κοινωνικό σύνολο.

Η εκκωφαντική σιωπή των χωριών μας, όλες τις χειμωνιάτικες νύχτες, ορθώνει υπομονετικά τις μαρμάρινες στήλες, όπου αναγράφεται με ανεξίτηλα γράμματα: «Δένοντας το παλιό με το καινούργιο στην αιώνια χάραξη».

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΟΥΛΙΔΗΣ-“ΔΟΛΙΑΝΙΤΙΚΑ ΝΕΑ”

Το...άγιο τσίπουράκι Το νάμα της Ηπείρου!

«Πιάσε ένα τσίπουράκι με μεζέ». Πόσες φορές δεν ακούμε αυτή την έκφραση στα μέρη μας. Το τσίπουρο έχει την τιμητική του, ειδικά αυτή την περίοδο. Οι περισσότεροι το έχουμε συνδέσει, είτε με όμορφες στιγμές και χαρές, είτε με άσχημα περιστατικά και λύπες. Πάντως, ανεξάρτητα την κατάσταση που βρισκόμαστε, οι περισσότεροι το τιμάμε και του έχουμε δώσει ξεχωριστή θέση στην καρδιά μας. Είναι το δικό μας ποτό, κόντρα σε όλα τα άλλα βιομηχανοποιημένα και ξενόφερτα προϊόντα. Το άγιο τσίπουράκι, όπως λέει και ο Κώστας Καλδάρας στους στίχους του τραγουδιού που πρωτοτραγουδούσε η Ελένη Τσαλιγοπούλου. Θυμηθείτε τι λέει στην αρχή...

«Λένε πως φταίει το ποτό
που η φωνή δεν βγαίνει
μα σαν το κόψω και αυτό
δεν θα' χει τι να λείει...
Άγιο μου τσίπουράκι

σε γυάλινο κορμάκι
ονειρομπερδεμένα
και ψυχοτυλιγμένα
καημούς παρηγοράτε
τους έρωτες ζυπνάτε...»

Η αρχή μας και η ζύμωση

Στην περιοχή μας, στα χωριά μας, η παραγωγή του τσίπουρου είναι ολόκληρη ιεροτελεσσία και όχι άδικο. Εμείς, ως γνωστόν, χρησιμοποιούμε τη ζαμπέλα, από την οποία παράγεται το πιο εύγεστο τσίπουρο και όχι μόνο από τα τσάμπουρα. Για όσους δεν ξέρετε, η ζαμπέλα κατάγεται πιθανότατα από την Ισπανία.

Τη ζαμπέλα τη μαζεύουμε στα τέλη Σεπτεμβρίου έως και τον Οκτώβριο. Πρέπει πρώτα να έχει ωριμάσει και αυτό το καταλαβαίνουμε από το σκούρο χρώμα της. Μόλις τη μαζέψουμε θα την αφήσουμε στα τελάρα για 2-3 ημέρες και μετά, αφού αφαιρέσουμε τα κοτσάνια ή τσάμπτρα, θα πατήσουμε τα σταφύλια (αυτό θα γίνει όπως θέλει ο καθένας: άλλοι έχουν μηχανήματα πολτοποιήσης και άλλοι επιλέγουν τα πόδια τους).

Κάποιοι αφήνουν τα τσάμπτρα και κάποιοι άλλοι τα βγάζουν. Αυτό είναι προσωπικό θέμα του καθενός. Αφού πολτοποιήσουμε το σταφύλι, το βάζουμε σε βαρέλια με ανοιχτό στόμιο για να ξεκινήσει η ζύμωση. Δεν γεμίζουμε τα βαρέλια μέχρι πάνω και αφήνουμε λίγο ένα περιθώριο για να ανασάνει. Θα αφήσουμε περίπου ενάμιση με δυο μήνες τα σταφύλια να ζυμωθούν. Καλό είναι να ανακατεύονται κάθε μέρα ή μέρα παρά μέρα, ώστε να βράσουν καλύτερα.

Η απόσταξη

Εννοείται έχουμε τα σύνεργά μας: Καζάνι, φλόγιστρο (δίνει τη φωτιά που θέλουμε), βαρέλι με νερό για να υγροποιούνται οι ατμοί από το βράσιμο (ειδικά στο πρώτο καζάνι). Επίσης θέλουμε ένα γραδομέτρο (κάτι σαν θερμόμετρο) για να μετράμε τους βαθμούς.

Αρχίζουμε... Παίρνουμε τον ποτό που έχει ζυμωθεί και γεμίζουμε το καζάνι μας. Το καζάνι θα σφραγιστεί εκεί όπου κάνει επαφή με τη ζύμη ή με τη στάχτη. Ανοίγουμε το φλόγιστρο και η φωτιά στην αρχή πρέπει να είναι δυνατή για να βράσει ο ποτό. Αυτό θα γίνει για περίπου 50 λεπτά για 80 κιλά περίπου. Μόλις ξεκινήσει το βράσιμο χαμηλώνουμε τη φωτιά και κοιτάμε να είναι σταθερή η θερμοκρασία, ώστε να καταφέρουμε την καλύτερη ροή τσίπουρου. Την ίδια στιγμή, στο βαρέλι που καταλήγει ο χαλκινός σωλήνας και που μέσα είναι ο λουλάς έχουμε πάντα το νερό ανοιχτό (ανανεώνεται μέσα στο βαρέλι) για να μένει κρύο και να πετυχαίνουμε την υγροποίηση των ατμών.

Ο κόμπος και το πόπιν (χορός και κρασί - εξ ου και το χωριό Κομπότι Αρτης) κάνουν τη δουλειά τους.

Ξαφνικά ένιωσα οι χορευτικές μου ικανότητες να με εγκαταλείπουν, ακολουθούσα το χορό με βαριά βήματα και μετά...και μετά δεν θυμάμαι.

Ήταν μεσημέρι της επομένης, όταν καθισμένος στο κρεβάτι κρατώντας το βαρύ κεφάλι με τα δυο μου χέρια προσπαθούσα να θυμηθώ τι έγινε μετά. Αλλά ήταν καλύτερα που δεν θυμόμουν, γιατί θα ξεθωρίαζαν κάπως οι ωραίες σκηνές που πέρασα και που θα τις θυμόμουν καλά την επομένη ίσως.

Σηκώθηκα με κόπο αιγοπερπατώντας και αιγοτραγουδώντας το «καίγιον» και σιγαλινόνα» και εκεί κοντά στο σαλόνι μου φάνηκε πως με χαιρετούσαν χαμογελώντας όρθιοι ο Κωσταντίνος, ο Βασίλης, ο Κώστας, η Ματίνα, η Βέβα, ο Σταύρος και ο Πάνος. (Τα τότε μέλη του Δ.Σ.).

Απορώνας προχώρησα στην κουζίνα να πω μια μπουκουσουλά (γουλάι) νερό να συνέλθω κάπως και κάτσηρα να διαβάσω το ημερολόγιο που ήταν κολημένο στο ψυγείο.

«Είμαι στη δουλειά, τα παιδιά δίπλα με τη γυναίκα και το φαγητό κουπιμένο στο τραπέζι. Να'μαστε καλά και του χρόνου με υγεία».

Να ζήσιν η ΗΠΕΙΡΟΣ φώναξα και πήγα πάλι να ξαπλώσω. ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΑ ΣΤΗΝ ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ!

Ένας Ηπειρώτης

Περιμένοντας το πρωτοστάλαγμα... (Φωτ. Βασίλης Γκανιάτσας).

υγροποίηση των ατμών.

Η απόσταξη πετυχαίνεται με την υγροποίηση των ατμών από το βράσιμο των σταφυλιών. Πώς γίνεται; Οι ατμοί από το βράσιμο πηγαίνουν στο δεύτερο βαρέλι με το κρύο νερό μέσω της χάλκινης σωλήνας που ξεκινά από την κορυφή του καζανιού και φθάνει μέσα στο βαρέλι, όπου υπάρχει ένας λουλάς που καταλήγει στο στόμιο απ' όπου θα βγει το τσίπουρο, το βαρέλι είναι γεμάτο με νερό.

Το νερό είναι κρύο και αυτό το πετυχαίνουμε ανανεώνοντας συνεχώς το νερό του βαρελιού. Αφού γεμίσει η κανάτα, το πρώτο που κάνουμε είναι να μετρήσουμε τους βαθμούς που ξεκινά το τσίπουρο. Όσο προχωρά η παραγωγή θα κατεβαίνουν οι βαθμοί. Όταν το μέτρημα από το παραγόμενο τσίπουρο θα μας δείξει πως έχουμε φθάσει στους 20 βαθμούς, σταματάμε περίπου την παραγωγή του τσίπουρου.

Συχνά το τσίπουρο αποστάζεται και δεύτερη φορά, αφού έτσι βελτιώνεται η ποιότητά του.

ΑΡΗΣ ΡΑΒΑΝΟΣ
(Από το περιοδικό “Μελισσοουργοί”)

Με λίγα λόγια...

Η Πανηπειρωτική Αδελφότητα Αιγιαλείας ιδρύθηκε το 1930 ως συνέχεια της Ηπειρωτικής Αδελφότητας που λειτουργούσε στο Αίγιο από το 1903 ως το 1914 και αποτελούσε έναν από τους πλέον ιστορικούς Συλλόγους της περιοχής. Σήμερα ο Σύλλογος λειτουργεί σε δικό του χώρο, που έχει παραχωρηθεί από την ΣΤ' Εφορεία Προϊστορικών Κλασικών Αρχαιοτήτων, απευθύνεται στους 2.500 περίπου Ηπειρώτες που βρίσκονται στους εξωτερικούς χώρους της Αιγιαλείας και είναι μέλος της Πανηπειρωτικής Συνμοσποδιστικής Ενώσεως.

Η Πανηπειρωτική Αδελφότητα Αιγιαλείας είναι ένας πολιτιστικός μη κερδοσκοπικός Σύλλογος που δραστηριοποιείται σε θέματα παραδοσιακού και σύγχρονου πολιτισμού με κύρια ανασκόληση σε θέματα που αφορούν στην Ήπειρο. Σκοπός του Συλλόγου είναι η ανάδειξη του πολιτισμού και της ιστορίας της Ηπείρου, αλλά και η προαγωγή ουσιαστικής παρέμβασης στα πολιτιστικά δρώμενα της Αιγιαλείας, καθώς και ανάδειξης της πολιτιστικής δημιουργίας. Η Πανηπειρωτική Αδελφότητα διοργανώνει θεματικές παραστάσεις, αφιερώματα σε μεγάλα ιστορικά γεγονότα και επιτελείους, αφιερώματα σε καλλιτέχνες και λογοτέχνες από την Ήπειρο, χορευτικές εκδηλώσεις και συνεργάζεται για όλα αυτά με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, πολιτιστικά σωμάτια και φορείς απ' όλη την Αιγιαλεία και την Ήπειρο, φορείς παραδοσιακού πολιτισμού απ' όλη την Ελλάδα,

διεθνείς οργανισμούς κ.ά. Μέχρι σήμερα ο Σύλλογος έχει συνεργαστεί με πολλούς πολιτιστικούς φορείς, συλλόγους και ανθρώπους των γραμμάτων και τεχνών στη διοργάνωση εκδηλώσεων, οι οποίες γίνονται κατά τη διάρκεια όλης τη χρονιάς, με αποτέλεσμα την, επί 12 μήνες, παρουσία του Συλλόγου στα πολιτιστικά δρώμενα και γεγονότα της περιοχής.

Στο πλαίσιο του εορτασμού των 80 χρόνων λειτουργίας και προφοράς της Πανηπειρωτικής Αδελφότητας Αιγιαλείας έγιναν οι παρακάτω εκδηλώσεις:

● 9 Δεκεμβρίου 2010, αφιέρωμα στον μεγάλο Ηπειρώτη τραγουδιστή Σάββα Σιάτρα και τον σπουδαίο μουσικό Χρήστο Δήμου Αγίου (παλιό Νοσοκομείο) ● 12 Δεκεμβρίου 2010, προβολή της πολυβραβευμένης ταινίας - ντοκιμαντέρ «Ηπειρος» του Στράτου Στασιναίου στο Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Αιγίου (παλιό Νοσοκομείο).

Στις εκδηλώσεις λειτουργήσαν περιπτερά των τεσσάρων Ν.Α. της Ηπείρου, καθώς και έκθεση σε έκθεση βιβλίου. Επίσης στις 5 Δεκεμβρίου έγινε αμοδασία στην αίθουσα του Συλλόγου και στις 10 Δεκεμβρίου βραδεί νεολαίας.

Ο Πρόεδρος
Ζέρβας Παναγιώτης

Η Γραμματέας
Κωσταγούλα Σπυριδούλα

«ΤΟ ΠΕΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΚΥΚΝΟΥ» Του Ηπειρώτη σκηνοθέτη Νίκου Τζίμα

Η ΟΔΕΟΝ παρουσιάζει μια διεθνή παραγωγή του Νίκου Τζίμα, με ένα εντυπωσιακό cast Ελλήνων και ξένων ηθοποιών.

“Το πέταγμα του κύκνου” είναι το πέταγμα της ψυχής μας στην ομορφιά της ζωής και της αγάπης, στη μαγεία της φύσης και του έρωτα, σε ό,τι χάσαμε στη δίνη του σύγχρονου τρόπου ζωής, των μεγάλων εντάσεων, των μεγάλων ταχυτήτων, στο κυνήγι της καριέρας και της οικονομικής επιτυχίας.

Η συγκλονιστική ιστορία του Αλέξη, ενός “golden boy”, που υπηρέτησε το κέρδος αφιψώνοντας τις συνήθειες.

Μια φοβερή οικολογική καταστροφή με πολλά ανθρώπινα θύματα, εξαίτιας της απληστίας μιας κοινοπραξίας πολυεθνικών, ανάμεσά τους και η εταιρία που διευθύνει ο Αλέξης, τον ξυπνάνε από τη μεγάλη αυταπάτη.

Θέλει να ξαναβρεί όλα όσα έχασε...τη ζωή του...αλλά είναι απόλυτα παγιδευμένος. Γύρω του εξελίσσεται ένα θρίλερ διαπλοκής που τον σφίγγει σαν μέγερνη και τον οδηγεί σε μια αδυσώπητη σύγκρουση με τις πολυεθνικές.

Η ταινία είναι αποκαλυπτική για το σήμερα, όπως ήταν το “Γαρίφαλλο” για τις αρχές του ‘50.

Η ταινία ακολουθεί τους νόμους του Αριστοτέλη περί τραγωδίας. Αρχή, μέση, τέλος. Αντίθεση, σύγκρουση, ποιοτική μεταβολή, λύτρωση. Οι καταστάσεις φτάνουν στα άκρα και οι ήρωες γίνον-

ται τραγικά σύμβολα της εποχής τους. Η σύγκρουση δεν γίνεται μεταξύ καλών και κακών, αλλά μεταξύ του ήρωά μας και του συστήματος. Ο ήρωάς μας προκάλεσε τη μοίρα του με τα λάθη του, την αλαζονεία του και την ασέβειά του σε μεγάλες αξίες.

Ο Νίκος Τζίμας ήθελε να κάνει μια ταινία πάνω στα κοινωνικά και οικολογικά προβλήματα του σήμερα που καίνε. Μέσα από μια συναρπαστική περιπέτεια να βγαινουν μεγάλα συναισθήματα, ο

έρωτας, η αγάπη, οι αξίες, η φιλία, η ομορφιά της φύσης.

Που όλα έχουν απαξιωθεί και χάνονται και μαζί τους χανόμαστε και εμείς.

“Με βασανίζει”, λέει ο ίδιος, “χρόνια τώρα ένα ερώτημα...Πού πάμε;...Και ποιος μας πάει;

Οι κυβερνήσεις που εκλέγουμε, ή το αόρατο χέρι του πολυεθνικού κεφαλαίου, που εν ονόματι του κέρδους καταλύει κάθε νόμο και αξία, ισοπεδώνει τον άνθρωπο και καταστρέφει τη φύση”.

λογίζοντας το πόνημα ο δήμαρχος Αγνάντων κ. **Χρήστος Χασιάκος**, «... διασώζονται η ντοπιολαλιά, η ιστορία, τα ήθη και τα έθιμα, οι θρύλοι και οι παραδόσεις, ο τρόπος σκέψης και δράσης των προγόνων και όλα εκείνα τα στοιχεία που εμπνέζαν επί αιώνες τις γενιές των Τζουμερκιωτών και τις έκαναν ανθεκτικές σε ό,τι απειλούσε την ιδιοπροσωπία τους».

Πλούσιο το βιογραφικό του κ. Παπακίτσου, όπως οι δραστηριότητες και τα γραπτά του. Σπούδασε στην τότε Πάντειο Ανωτάτη Σχολή Πολιτικών Επιστημών, στην Παιδαγωγική Ακαδημία Ιωαννίνων, δίδαξε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση του νομού Άρτας, φοίτησε στη Σχολή Προσωπικού και στην Ανώτατη Τηλεπικοινωνιακή Σχολή του ΟΤΕ, χρημάτισε ανώτατο διευθυντικό στέλεχος του και διέτελε επί δεκαπενταετία καθηγητής και μέλος του Εκπαιδευτικού Συμβουλίου των Σχολών του ΟΤΕ.

Χειμαρρος και η συγγραφική του πένα, μας έδωσε πολλά λαογραφικά και χιουμοριστικά κείμενα, κριτικές, σχόλια, άρθρα, χρονογραφήματα, κοινωνικά θέματα. Τελευταίο σπουδαίο δημιουργήμα του ο «*Τζουμερκιώτικος γάμος*» όπου περιγράφεται αναλυτικά όλο το σκηνικό πριν, κατά και μετά την τέλεση του μυστηρίου, όπως ελάμβανε χώρα παλιότερα. Η αναπαράσταση του οποίου πραγματοποιήθηκε το περασμένο καλοκαίρι στη Σκούπα Άρτας, σε θεατρική διασκευή του κ. **Χρήστου Τούμπουρου**.

Φίλτατε κ. Παπακίτσο οι Ηπειρώτες σε συγχαίρουν, σε ευχαριστούν και σε ευγνωμονούν και για όλα τους έδωσαν και γιατί τους έκαναν για άλλη μια φορά περήφανους για την καταγωγή τους.

Γιώργος Μεράντζας “Όλα είναι εδώ”

Ο Γιώργος Μεράντζας, μια από τις εμβληματικές φωνές της μεταπολίτευσης και του πολιτικού τραγουδιού, επανέρχεται μετά από χρόνια στη δισκογραφία μ' ένα προσωπικό άλμπουμ. Το «*Όλα είναι εδώ*» είναι ένα άλμπουμ με λόγο ύπαρξης!

«Ο λόγος για τον οποίο ξαναπήκα στο στούντιο ύστερα από είκοσι χρόνια, εκτός από την αστείρευτη αγάπη των φίλων μου, που εδώ και χρόνια με παρότρυναν «πιστικά», είναι μια τυχαία, ευλογημένη γνωριμία στο σπίτι του συνθέτη και ενόρχηστρωτή Γιάννη Ιωάννου το Σεπτέμβριο του 2007. Εκεί, με αφορμή μια πρόβα, γνώρισα τρεις εξαιρετικούς νέους ανθρώπους και καταπληκτικούς μουσικούς: τον Dasho Kurti, τον Βασίλη Κεττινζόγλου και τον Αποστόλη Βαγγελάκη. Είναι ένα απέραντο μουσικό περιβάλλον από γνώση, έμπνευση και γενναϊοδωρία. Τους ευχαριστώ θερμά και τους εκτιμώ απεριόριστα. Υπάρχουν στιγμές μαζί τους στο πάλκο που αισθάνομαι ότι έχω την πιο πλήρη και άρτια μπάντα. Ευχαριστώ τους συνθέτες και στιχουργούς που μ' εμπιστεύθηκαν και μου έδωσαν τα τραγούδια τους. Ελπίζω στην πρώτη ακρόαση να 'χουν ένα χαμόγελο στα χείλη» σημειώνει ο ίδιος.

Το «Όλα είναι εδώ» περιλαμβάνει 6 καινούρια τραγούδια, 6 απρόβλεπτες διασκευές και ένα παραδοσιακό «υστερόγραφο» που κλείνει το άλμπουμ. Τα καινούρια τραγούδια έγραψαν ο **Θάνος Μικρούτσικος** σε στίχους **Μάνου Ελευθερίου**, ο **Διονύσης Τσακνής**, ο **Κώστας Λειβαδάς** σε στίχους **Θοδωρή Γκόνη** και **Οδυσσέα Ιωάννου** και ο **Dasho Kurti** σε στίχους **Γιώργου Κατάρτα** και **Αγγελικής Κοτσά**. Οι διασκευές είναι σε τραγούδια των Σωκράτη Μάλαμα, Σταύρου Ξαρχάκου, Χάρη και Πάνου Κασιμίχα, Zulfu Livaneli και Θάνου Μικρούτσικου.

“Χρειάστηκε να περάσουν πολλά χρόνια για να συνειδητοποιήσω πως για να πεις ένα τραγούδι δε χρειάζεται να 'χεις μόνο μια καλή φωνή για να τραγουδήσεις τη μελωδία αλλά να βρίσκεις κάθε φορά το κλειδί για να βγουν στην επιφάνεια τα στοιβαγμένα συναισθήματα που κρύβει ο στίχος”, τονίζει ο Γιώργος Μεράντζας.

ΑΠ' ΤΑ ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ ΟΡΜΩΜΕΝΟΣ

Ο Γιώργος Μεράντζας γεννήθηκε στα Πράμναντα των Τζουμερκίων. Ήρθε στην Αθήνα το 1968. Στο τραγούδι μπήκε το 1973 και στη δισκογραφία το 1974. Ήταν η πρώτη του δισκογραφική συνεργασία με τον Χρήστο Λεοντή, με τίτλο «Παραστάσεις», που περιείχε τραγούδια από θεατρικές παραστάσεις του συνθέτη. Στο δίσκο αυτό συμμετείχαν οι Μανώλης Μητσιάς και η Τάνια Τσανακλίδου.

1975: ΦΟΥΕΝΤΕ ΟΒΕΧΟΥΝΑ σε μουσική Θάνου Μικρούτσικου, από τη θεατρική παράσταση του ΚΘΒΕ και σκηνοθεσία του Γιώργου Μιχαηλίδη, θεατρικό έργο του Λόπε ντε Βέγκα.

1976: ΤΡΟΠΑΡΙΑ ΓΙΑ ΦΟΝΙΑΔΕΣ. Μουσική Θάνου Μικρούτσικου, στίχοι Μάνου Ελευθερίου, μαζί με την αξέχαστη Μαρία Δημητριάδη.

1978: ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΑ ΣΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ. Μουσική Χρήστου Λεοντή, στίχοι Γιώργου Αρμένη, από θεατρική παράσταση του Θεάτρου Τέχνης.

1981: ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ 1981. Μουσική Θάνου Μικρούτσικου και Χρήστου Λεοντή. Οι δύο συνθέτες μαζί με τον Μάνο Λοΐζο πραγματοποιήσαν εκείνη την χρονιά συναυλίες σε όλη την Ελλάδα, με πολλούς τραγουδιστές και μαζί τους και ο Γιώργος Μεράντζας.

1982: Βρέθηκε στις Βρυξέλλες, στο θέατρο NOUVEU THEATRE DE BELGIQUE, με σκηνοθέτη τον Ανρί Ρόνς

και μουσική Θάνου Μικρούτσικου. Ήταν μια μουσική παράσταση για τον Καβάφη, με τίτλο «Ο Έγρος της Αλεξάνδρειας».

1983: Με αφορμή την παράσταση στις Βρυξέλλες, ηχογραφούνται τα τραγούδια της στη μια πλευρά του δίσκου και στην άλλη το έργο «ΙΧΝΟΓΡΑΦΙΑ» σε ποίηση Κώστα Παπαγεωργίου.

1986: Ηχογραφεί τον προσωπικό του δίσκο «ΕΠΟΜΕΝΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ» σε μουσική Λάκη Παπαδόπουλου, Κώστα Τournά, Σπύρου Παπαναστασίου και άλλων.

Επίσης είχε μεμονωμένες συμμετοχές σε δισκογραφίες φίλων του, όπως του Νότη Μαυρουδή, του Διονύση Τσακνής και άλλων.

“Εκτός από τη δισκογραφία, τα τραγούδια για μένα ήταν οι πάνω από χίλιες συναυλίες στην Ελλάδα και σε όλο τον κόσμο. Θυμάμαι τη συναυλία το 1980 στη Νέα Υόρκη,

όπου γνώρισα τους ηγέτες του Κομμουνιστικού Κόμματος της Αμερικής, Γκας Χώλ και Αντζελα Ντρίντς. Επίσης θυμάμαι την παράσταση με τη συμφωνική ορχήστρα της Βιέννης, σε έργα του Θάνου Μικρούτσικου, όπου γνώρισα τον διεθνή φήμης μάστορα Κόϊτσινχ. Ακόμη αξίζει να αναφέρω ότι είχα την τύχη να τραγουδήσω στην ίδια σκηνή με τον Χάρυ Μπελαφόντε και συγκροτήματα όπως οι 'Npυ Λιμάνι από τη Χιλή και άλλα. Στην Ελλάδα ευτύχησα να συνεργαστώ με τους μεγαλύτερους Έλληνες συνθέτες και τραγουδιστές” σημειώνει ο Γιώργος Μεράντζας.

Εμείς, που είχαμε την τύχη να γνωρίσουμε τον αγαπητό φίλο Γιώργο Μεράντζα, στα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης και να απολαύσουμε στις δεκάδες συναυλίες τις καλλιτεχνικές του δυνατότητες, του ευχόμαστε καλοτάξιδο η νέα του δουλειά και καλή συνέχεια!

ΑΝΔΡΕΑΣ ΡΙΖΟΣ

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

Του Χαράλαμπου Γαλιάνδρα Αρτινού

Ένας ακόμη Ηπειρώτης πνευματικός δημιουργός συγκαταλέγεται από τον περασμένο μήνα στην... **Εθνική Ελλήνων Λογοτεχνών**.

Είναι ο διακεκριμένος Τζουμερκιώτης δάσκαλος, συγγραφέας και λαογράφος κ. **Χρήστος Αρ. Παπακίτσος**, ο οποίος με το πόνημά του «*Ζωντανή αφήγηση*» απέσπασε το πρώτο βραβείο στο φετινό διαγωνισμό ποίησης και διηγήματος που διοργανώνει κατ' έτος η Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών (Ε.Ε.Λ.).

Το μεγάλο λογοτεχνικό βραβείο απανεμήθη στο νικητή του διαγωνισμού σε πανηγυρική εκδήλωση της Ε.Ε.Λ. που πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη, 22 Δεκεμβρίου, στις 18.00, στην αίθουσα εκδηλώσεων Υπαλλήλων Εθνικής Τραπέζης, Σίνα 16, στην Αθήνα.

Η κατάκτηση του Α΄ βραβείου διηγήματος από τον κ. Παπακίτσο χαροποίησε πάρα πολλούς, ιδιαίτερα Ηπειρώτες, στους οποίους το πολυποικίλο και πλούσιο έργο του έγινε κτήμα τους εδώ και πολλά χρόνια. Και δεν εξέπληξε ουδένα, αφού οι περισσότεροι το χαρακτήρισαν ως φυσικό επακόλουθο, έχοντας κατά νου τη μεγάλη προσφορά του πολυτάλαντου δασκάλου στα γράμματα, τη λαογραφία, την ηθογραφία και την ιστοριογραφία του Τζουμερκιώτικου χώρου και των ανθρώπων του και ιδιαίτερα των Αγνάντων Άρτας απ' όπου έλκει την καταγωγή του ο αξιέπαινος αυτός πατριδολάτρης.

Κάτι που απέδειξε με την πολυετή ενασχόλησή του με τη συλλογή και συγγραφή άγνωστων, λιγότερο γνωστών και διάσπαρτων ιστορικών στοιχείων και

Ο Χρήστος Αρ. Παπακίτσος στην «Εθνική Λογοτεχνών»

ακουσμάτων της περιοχής, που έτειναν να εξαφανιστούν στο βάθος του χρόνου από την αλλοίωση του τρόπου διαβίωσης, το μαρμασμό και την εγκατάλειψη, τον ξεριζωμό και τον ξενιτεμό, την αδιαφορία των υπεύθυνων φορέων και βεβαίως της πολιτείας.

Ο βραβευθείς δημιουργός έσкупσε με επιμονή και υπομονή πάνω απ' όλα αυτά που εξυφάνθηκαν στον Τζουμερκιώτικο χώρο, διαιωνίζοντας ήθη και έθιμα διαβιούντων σ' αυτόν ανθρώπων, συνέλεξε, αξιολόγησε, κατέγραψε και διέσωσε σημαντικά ιστορικά, λαογραφικά, κοινωνικά, πολεμικά, γεωργικά, κτηνοτροφικά, εμπορικά και, κυρίως, γλωσσικά και ηθικογραφικά στοιχεία, που διέγραψαν ανά τους αιώνες ένα τεράστιο λαμπρό τόξο και που χάρη στην έρευνα και τη γλαφυρή πένα του κ. Παπακίτσου παραδίδονται στις επόμενες γενιές αλώβητα ως πολιτιστική κληρονομία και αμύθητη παρακαταθήκη στην ιστοριογραφία των Τζουμερκίων.

Κορυφαίο έργο του κ. Παπακίτσου το αθάνατο έργο του «*Από την Τζουμερκιώτικη Λαλιά στη Λαϊκή μας Παράδοση*», που κυκλοφόρησε το 2006 από το Δήμο Αγνάντων, βάζοντας ένα σημαντικό λιθαράκι για περαιτέρω διερεύνηση και από άλλους ερευνητές του προαιωνίου ιστορικού τόξου των αθάντων Τζουμερκίων και των Τζουμερκιωτών.

Σ' αυτό το σπουδαίο έργο, όπως σημειώνει προ-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛ. 3

Οι ναζί δε σεβάστηκαν και δε λογάρισαν τίποτε και κανέναν. Σκότωσαν και τη νύφη την Αλεξάνδρα και το γαμπρό το Θεοχάρη.

Όσοι πρόλαβαν και πετάχτηκαν έξω απ' τα σπίτια τους, έτρεχαν να σωθούν στα χωράφια ή να κρυφτούν χυμένοι στα βαθιά χαντάκια. Μόνη σωτηρία απέμεινε για πολλούς το ποτάμι. Πλήθος κόσμου έτρεχε κατά εκεί. Άλλοι ρίχνονταν στα νερά του για να περάσουν απέναντι και να σωθούν. Άλλοι κρέμονταν απ' τις βάρκες και τρέμοντας πάλευαν να γλιτώσουν απ' τον εφιάλητη. Κι εκεί πνίγηκαν σχεδόν όλοι όσοι μήτηκαν στη βάρκα του Σπύρου Βλαχοπάνου, δεκαεπτά άτομα. Κι ο θρήνος κι οι κραυγές του πνιγμού έσμιγαν με τη βουή της φωτιάς και των όπλων που αφάνιζαν το Κορμέντο.

Σώθηκαν περνώντας στην άλλη όχθη του Αράχθου ή κρυμμένοι στους θάμνους, στα καλαμπόκια και στα λαγκάδια τριακόσιοι πενήντα (350) περίπου. Κι έκαναν μερικοί μέρες πολλές να γυρίσουν στα σπίτια τους και τους νεκρούς να μετρήσουν. Γιατί φώλιασε στην ψυχή τους ο φόβος μήπως ξανάρθουν οι Γερμανοί, για να ολοκληρώσουν το έργο τους. Όταν πια δε γινόταν αλλιώς, βρήκαν τη δύναμη και το πήραν απόφαση. Πρόχειρα και στον τόπο ακριβώς της σφαγής άνοιξαν λάκκους κι έριξαν τους νεκρούς μέσα, για να μην τους φάνε τα σκυλιά και τα όρνια και να μην πέσουν αρρώστιες αγιάτρευτες στο χωριό. Τρία χρόνια έζησαν με τους τάφους των αγναιμένων προσώπων τους στις αυλές τους. Ύστερα μάζωσαν ό,τι είχε απομείνει από αυτούς και το μετέφεραν στο κοιμητήριο του χωριού. Εκείνοι που σώθηκαν έπρεπε ν' αντέξουν και ν' αφήσουν γι' αργότερα τα δάκρυα και τον πόνο.

Η μάχη τελειώνει

Όταν το μεσημέρι χτύπησε η καμπάνα για να δώσει το μήνυμα στους Γερμανούς στρατιώτες ότι η μάχη τελειώνει, ελάχιστα από αυτούς μπορούσαν να πιστέψουν αυτό που έγινε. Αλλά ακριβώς το ίδιο είχε συμβεί και με τους κατοίκους του Κορμέντου που κατόρθωσαν να σωθούν και να επιβιώσουν. Το τοπίο έμοιαζε απερίγραπτο και απίστευτο. Κάποιοι από αυτούς που άκουσαν το θόρυβο των αυτοκινήτων, σηκώθηκαν και κατευθύνθηκαν προς την πλατεία για να δουν ποιοι ήταν αυτοί που ήρθαν και τι ήθελαν. Άλλοι, αντί να φύγουν για να σωθούν, βγήκαν στους δρόμους για να δουν τι συμβαίνει, ακόμη κι όταν άρχισε η «μάχη» και το χωριό μεταβαλλόταν σε κόλαση. Κι άλλοι, ίσως οι περισσότεροι, είχαν την πλάνη στο νου τους, ίσως γιατί έτσι μπορεί να διαδόθηκε την προηγούμενη μέρα, πως οι Γερμανοί θα κάψουν τα σπίτια που θα βρουν άδεια και δε θα πειράξουν τα σπίτια που θα βρουν μέσα ανθρώπους.

«Ήμουν στο γάμο του Μάλλιου, μέχρι το πρωί», αφηγείται ο Χρήστος Χαλαλάμπους, 24 χρονών τότε. «Γυρίζω στο σπίτι μου, έταιρνε να χαράξει. Είχε ζυπνήσει ο πατέρας μου. Ακούμε θόρυβο από αυτοκίνητα. Έρχονται Ιταλοί, είτε ο πατέρας μου. Ξύπνα και τον αδερφό σου το Σπύρο και φύγετε, με συμβούλεψε. Έρχονται να μαζέψουν την ηλικία σας. Εμάς δε θα μας πειράξουν.

Ξύπνησα το Σπύρο, ένα θηρίο παλικάρι μέχρι εκεί πάνω. Μόλις βγήκαμε έξω απ' το χωριό, ακούμε εδώ πέρα να γίνεται χαλασμός. Τρέχαμε σαν παλαβοί. Χιλιάδες σφαίρες σφύριζαν στ' αφτιά μας κι έπεφταν δίπλα στα πόδια μας. Μέχρι το μεσημέρι το 'καναν το χωριό κάρβουνο. Γυρίσαμε σπίτι μας την άλλη μέρα. Τι να ιδούμε!

Μια αυλή γεμάτη πτώματα. Η δική μας οικογένεια και ολόκληρη η οικογένεια του προέδρου Λαμπράκη Ζορμπά. Τι να κάνουμε; Ανοίγουμε ένα λάκκο και τους τραβάγαμε με μια τριχιά και τους ρίχναμε μέσα. Δεκαπέντε – είκοσι νοματαίοι».

Ο Νάσος Βλαχοπάνος έβρισκε στο σπίτι για να παρακαλέσει τους Γερμανούς να μην το κάψουν, γιατί είχε μέσα φυλαγμένα τα προκία της κόρης του Γιαννούλας, την οποία θα πάντρευε ύστερα από λίγες μέρες. Δεκατρείς σφαίρες τρύπησαν το κορμί του και η φωτιά έκαψε και το σπίτι και τα προκιά. Ο Βασίλης Σκουραβέλης

Η σφαγή του Κορμέντου (16 Αυγούστου 1943)

Στο Κορμέντο, στις 16 Αυγούστου 1943, γράφτηκε μια από τις πιο τραγικές σελίδες, από εκείνες που αδυνατεί να τις αντέξει ο νους του ανθρώπου και αρνείται να τη συγχωρήσει η παγκόσμια ιστορία. Η μαζική εκτέλεση και ο αφανισμός ολόκληρων οικογενειών συνιστά μια γενοκτονία, με χαρακτηριστικά που παραπέμπουν σε αρχαίες τραγωδίες.

έμεινε με ολόκληρη την οικογένειά του μέσα στο σπίτι, για να μην το βρουν άδαιο οι Γερμανοί και το κάψουν. Μαζί με το σπίτι έκαψαν και ολόκληρη την οικογένεια του Βασίλη Σκουραβέλη, εννιά άτομα.

Είναι αλήθεια πως οι Γερμανοί στρατιώτες πίστευαν πως λάβαιναν μέρος σε μια μάχη με τους αντάρτες. Καθώς όμως περνούσε η ώρα και δε συναντούσαν πουθενά αντίσταση, όπλα, πυρομαχικά και αντάρτες, κάποιοι από αυτούς άρχισαν να αμφιβάλλουν για τη σκοπιμότητα της επιχείρησης και να περιορίζουν την πολεμική τους δράση, αποφεύγοντας να σκοτώνουν άμαχους και αθώα γυναικόπαιδα, με κίνδυνο μάλιστα να τιμωρηθούν με στρατοδικείο για άρνηση εκτέλεσης διαταγών. Για έξι ώρες οι Γερμανοί πολεμούσαν με φαντάσματα αντάρτων και σκότωναν ανελήγη ανυπεράσπιστους αμάχους.

Όταν δόθηκε το σύνθημα της αναχώρησης του 12ου λόχου απ' το Κορμέντο, ο νεαρός διοικητής του, υπολοχαγός Ρέζερ, θα πρέπει να αισθανόταν πολύ ευχαριστημένος γιατί η επιχείρησή του από απόλυτη επιτυχία, καθώς δεν υπήρξε ούτε μία απώλεια από τις δυνάμεις του, ενώ οι «εχθροί» κατατροπώθηκαν και άφησαν στο πεδίο της «μάχης» εκατοντάδες θύματα και το χωριό τυλιγμένο στις φλόγες.

Αρκετοί, ωστόσο, από τους στρατιώτες του θα πρέπει να έφευγαν βαθιά μελαγχολικοί και συλλογισμένοι, γιατί τους εξαπάτησαν και τους υποχρέωσαν να σκοτώνουν αθώους. Ο στρατιώτης Άλμπερτ Ζένγκερ θυμάται πως μετά την επιχείρηση κάθισαν κάτω από τις πορτοκαλιές για να προφυλαχτούν από την αφορητή ζέση του Αυγούστου. «Μετά από τη φασαρία των όπλων κυριαρχούσε απόλυτη ησυχία.

Οι περισσότεροι στρατιώτες ήταν στενοχωρημένοι και σχεδόν κανείς δεν ήταν σύμφωνος με την επιχείρησή. Ως αυτό το γεγονός δεν είχε συνειδητοποιήσει ότι ανάμεσά μας υπήρχαν και σαδιστές που συμπεριφέρθηκαν σαν άγρια ζώα. Είδα μα τα μάτια μου στρατιώτες οι οποίοι γελοούσαν κι έκαναν αστεία εις βάρος των πτωμάτων.

Οι περισσότεροι όμως βρίσκονταν σε μια κατάσταση σοκ και ήταν βαθιά θλιμμένοι. Όλοι είχαν ήδη τύψεις συνειδήσης με μερικές μόνο εξαιρέσεις. Στο τέλος κατήχησα στο συμπέρασμα ότι εκτελούσαμε απλώς διαταγές ανωτέρων. Η οποιαδήποτε ανυπακοή απέναντι σε επίσημες διαταγές τιμωρούνταν σκληρά». (Χ. Φ. Μάγερ, σελ. 81)

Οι Γερμανοί στρατιώτες εγκατέλειπαν το Κορμέντο μέσα σε μια κόλαση φωτιάς και σε έναν τρομερό εφιάλητη, που κάποιοι από αυτούς μπορεί να τον κουβαλούσαν μαζί τους και να τον έφεραν με πολύ τρόμο στο νου τους, όταν ο πόλεμος τέλειωσε και η ζωή ξαναπήκε στον κανονικό της δρόμο. Για πολλά χρόνια.

Νικητές; Σε τι είδους μάχη; Ηττημένοι; Ίσως.

«Ο ανθυπολοχαγός ή αρχηγός της ομάδας μου έδωσε τη διαταγή να πυροβολήσω τους Έλληνες. Αρνήθηκα. Ανάμεσα στους Έλληνες βρίσκονταν γυναίκες και παιδιά και νομίζω μια από τις γυναίκες κρατούσε

ένα μωρό στην αγκαλιά. Ήμουν απόλυτα σίγουρος ότι ετοιμαζόμουν να διαπράξω ένα έγκλημα. Αυτή η μέρα ανήκει στις χειρότερες αναμνήσεις που έχω από όλο τον πόλεμο. Ο ανθυπολοχαγός ή ομαδάρχης είχε στηθεί πίσω μου και απειλούσε να με πυροβολήσει με το οπλοπολυβόλο του σε περίπτωση που θ' αρνιόμουν να εκτελέσω τη διαταγή του. Αυτή την απειλή την πήρα πολύ σοβαρά. Όλοι μας είχαμε αναγκαστεί να λάβουμε μέρος στην επιχείρηση. Ίσως να με απείλησε και με στρατοδικείο. Αμέσως άρχισα να πυροβολώ προς τη μεριά των Ελλήνων, οι οποίοι προστάθηκαν να κρυφτούν πίσω από τα κασόνια», θυμάται αρκετά χρόνια μετά ο στρατιώτης Άλμπερτ Τσάντερ. (Χ. Φ. Μάγερ, σελ. 76).

Το ταξίδι της επιστροφής τους στη βάση της μονάδας τους θα ήταν ασφαλώς πιο δύσκολο από τον πρωινό τους περίπατο τόσο μέχρι να φτάσουν στο Κορμέντο όσο και κατά τη διάρκεια της περιπλάνησής τους στους άδειους από εχθρούς δρόμους του. Και ήταν πολύ φυσικό για κληρωτούς αξιωματικούς και στρατιώτες, που μέσα σε λίγες ώρες μετέτρεψαν σε κόλαση ένα παραδεισένιο χωριό που δεν τους έφταζε σε τίποτε και δεν πρόβαλε καμιά αντίσταση στην επιχείρησή τους. «Οι αντιδράσεις των κληρωτών ήταν κι αυτές ταραγμένες. Στα φορτηγά που πήγαιναν πίσω στη Φιλιππιάδα, συζητούσαν γι' αυτό που είχαν κάνει. Πολλοί απ' αυτούς έδειχναν μελαγχολικοί και συγκλονισμένοι. Ο Καρλ Ντ. Θυμόταν ότι "στον 12ο λόχο η ενέργεια αυτή συζητήθηκε πολύ.

Σύντομα όλοι οι στρατιώτες έμαθαν γι' αυτή. Λίγοι την έβρισκαν σωστή. Εγώ ήμουν τόσο επιρρεασμένος απ' αυτές τις ωρότητες που για εβδομάδες είχα χάσει την ψυχική μου ισορροπία". Την ώρα των τουφεκισμών αναφέρεται πως ένας υπαξιωματικός πέταξε το τηλέκιο στα πόδια του Ρέζερ και φώναζε: "Herr Oberleutnant, απλώς να θυμάστε ότι αυτό είναι η τελευταία φορά που συμμετέχω σε κάτι τέτοιο. Αυτό είναι μια Schweinerei (αθλιότητα) που δεν έχει τίποτα να κάνει με τον πόλεμο"» (Mark Mazower, σελ. 226, και Χ. Φ. Μάγερ, σελ. 82)

Οι Γερμανοί φεύγουν

Η ειρωνεία της Ιστορίας είναι πως οι γερμανικές υπηρεσίες, στα επίσημα έγγραφά τους, έκαναν λόγο για ληστές και αντάρτες στο Κορμέντο και προετοίμασαν τους στρατιώτες για μια μεγάλη αναμέτρηση με τις δυνάμεις των αντιστασιακών οργανώσεων. Και το τραγικό πως εδώ μέσα δε βρήκαν την παραμικρή αντίσταση, δεν ακούστηκε ούτε ένας πυροβολισμός εναντίον τους, παρά μόνο ακούγονταν τα βογκητά, οι λυγμοί και οι θρήνοι των έντρομων άμαχων κατοίκων του χωριού από τους δικούς τους μονάχα πυροβολισμούς και το δικό τους θανατικό. Μέσα σ' ένα πρωί το Κορμέντο μέρησε 317 θύματα μιας θηριωδίας και μιας βαρβαρότητας που δεν την αντέχει ακόμη και να την ακούει κανείς. Εξοντώθηκαν 20 οικογένειες, εκτελέστηκαν 95 νήπια και παιδιά ηλικίας έως 15 ετών, θανατώθηκαν 126 γυναίκες.

Αυτό όμως δεν εμπόδιζε στο ελάχιστο τους γραφειοκράτες της γερμανικής πολεμικής μηχανής να αναφέρουν την ίδια ημέρα τον ολοκαυτώματος με υπερβολική δόση ανανδρίας και ανεντιμότητας, διαστρεβλώνοντας βάνουσα την αλήθεια, πως στο Κορμέντο έγινε μάχη με τους αντάρτες:

«Σήμερα το πρωί, κατά την περικύκλωση του Κορμέντου που έγινε από τρεις πλευρές, ο 12ος Λόχος δέχτηκε πολύ πυκνά πυρά απ' όλα τα σπίτια. Τότε ο Λόχος άνοιξε πυρ με όλα του τα όπλα, επέδραμε στον οικισμό και τον πυρπόλησε. Φαίνεται πως κατά τη διάρκεια αυτής της μάχης μερικοί από τους ληστές κατάφεραν να ξεφύγουν προς τα νοτιοανατολικά. Υπολογίζεται ότι σ' αυτή τη μάχη σκοτώθηκαν 150 άμαχοι. Τα σπίτια δέχτηκαν έφοδο με χειροβομβίδες, με αποτέλεσμα τα περισσότερα να πάρουν φωτιά. Όλα τα βοσείδια και το μαλλί έγιναν λάφυρα.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛ. 15

ΜΕΓΑΛΕΙΩΔΗΣ Η ΒΡΑΔΙΑ ΑΠΟΔΗΜΟΥ ΠΕΤΑΝΙΤΗ

Η ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΤΙΜΗΣΕ ΤΟΝ ΗΡΩΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΚΩΣΤΑ ΚΟΚΚΑ

Το Σάββατο 4 Δεκεμβρίου 2010 πραγματοποιήθηκε στο Δημαρχείο Καλλιθέας η εκδήλωση που διοργάνωσε το Δ.Σ. του Συλλόγου μας και ήταν αφιερωμένη στον Απόδημο Πετανίτη.

Τιμώντο πρόσωπο ήταν ο αείμνητος χωριανός μας Αρχ. Πεζικού Κώστας Κόκκας, που έπεσε ηρωικά μαχόμενος στην Κύπρο στις 20 Ιουλίου 1974 κατά την Τουρκική εισβολή. Το παρών έδωσε η κόρη του Ελένη Κόκκα με την οικογένειά της, η οποία ήρθε από τη Νάουσα ειδικά για αυτή την βραδιά. Ιδιαίτερα τιμητική ήταν η παρουσία του Πρέσβη της Κύπρου στην Ελλάδα κ. Ιωσήφ-Ιωσήφ με την σύζυγό του, ο οποίος στην ομιλία συγκίνησε τους παρευρισκόμενους ανοίγοντας την εκδήλωση.

Ακολούθησε η ομιλία του Αντιστράτηγου ε.α. συμπατριώτη μας Ελευθερίου Σταμάτη, ο οποίος ανέφερε το βιογραφικό του Κώστα και τα τραγικά γεγονότα που συνέδεσαν τη μάχη, στην οποία έχασε τη ζωή του στο ΚΙΟΝΕΛΙ. Χαιρετισμό απηύθυνε ο Πρόεδρος των Βετεράνων Πολέμιστων Κύπρου '74 Νίκος Αργυρόπουλος.

Την τιμητική πλακέτα της Αδελφότητας παρέλαβε η Ελένη Κόκκα, η οποία συγκινημένη ευχαρίστησε το Δ.Σ. και όλους τους Πετανίτες για τη μεγάλη αυτή τιμή.

Ακολούθησε βράβευση του Αντιστράτηγου Ελ. Σταμάτη από την Αδελφότητα. Αναφέρθηκε το βιογραφικό του και η μεγάλη συμβολή ως λοχαγός το 1974 στην προάσπιση της ελευθερίας της Κύπρου. Στον κ. Σταμάτη δόθηκαν τιμητική πλακέτα και αναμνηστικά δώρα.

Η βραδιά συνεχίστηκε τιμώντας ένα πρόσωπο, το οποίο προσέφερε πολλά στον Σύλλογό μας. Τον Μήτσο Μπίτζα, τον φίλο που αναβίωσε το έθιμο του Γαϊτανακίου και συμμετείχε ως μέλος του Δ.Σ. σε όλα τα δρώμενα της Αδελφότητας. Το βιογραφικό του ανέφερε ο Άγγελος Παπασιπύρου.

Τέλος, βραβεύτηκαν όλα τα παιδιά που πέτυχαν στις πανελλαδικές εξετάσεις του 2010. Τους δόθηκαν τιμητική πλακέτα, χαρτοφύλακας και πολλά βιβλία.

Αναμνηστικά δώρα δόθηκαν εκ μέρους της Αδελφότητας στον Πρέσβη της Κύπρου, στον Πρόεδρο Βετεράνων Πολέμιστων Κύπρου '74 και σε όλους τους επισήμους που παραβρέθηκαν.

Όλοι στον λόγο τους δώσανε συγχαρητήρια στο Δ.Σ. της Αδελφότητας για αυτή την πρωτοβουλία και ευχές για συνέχιση αυτού του σπουδαίου έργου.

Η παρότρυνση – πρόσκληση του Ελευθερίου Σταμάτη για κατασκευή προτομής του αείμνητου Κώστα Κόκκα στο Πέτα βρήκε θετική ανταπόκριση και από την Πρεσβεία της Κύπρου, αλλά και από τον Βουλευτή του νομού Δ. Τσιρώνη που παραβρέθηκε στην εκδήλωση και στον χαιρετισμό του συνεχάρη το Δ.Σ. και έδωσε την υπόσχεση για αμέριστη βοήθεια στην ενέργεια αυτή.

Ο πρόεδρος του Δ.Σ. Γιώργος Κακαριάρης στην ομιλία του ευχαρίστησε θερμά όλους τους επισήμους για την τιμή να είναι παρόντες, την Ελένη Κόκκα και την οικογένειά της. Αναφέρθηκε εν συντομία στη δράση του Συλλόγου και στην ανάγκη ειδικά αυτές τις εποχές οι Πετανίτες της Αθήνας να βρίσκονται πιο τακτικά. Κάλεσε τον Πρέσβη της Κύπρου στις 4 Ιουλίου στο Πέτα, καθώς επίσης και την Ελένη Κόκκα, την οποία χαρακτήρισε ως γνήσια Πετανίτισσα, με την ευχή μαζί με τη ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΠΕΤΑ να κάνουμε και τα αποκαλυπτήρια της προτομής του Κώστα Κόκκα.

Ήταν μια βραδιά ξεχωριστή για όλους. Με συγκίνηση, αλλά και χαρά. Ήταν μια βραδιά όπου η Αδελφότητα μόνο κέρδος είχε. Κέρδος ηθικό για να συνεχίσει τις δράσεις της.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΚΑΡΙΑΡΗΣ
Πρόεδρος της Αδελφότητας Πετανίων Άρτας

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ΜΑΣ

Αγαπητέ κ. Ανδρέα Ρίζο,

Σχετικά με «Το ηρωικό Σούλι, που βρίσκεται σε μαρasmus», για το οποίο αφιερώνεις δύο σελίδες στθ υπ' αρ. 52 φύλλο του «Πύρρου», σε πληροφορώ ότι στις 20.7.03 έγιναν στους Δραμεσούς Δωδώνης τα αποκαλυπτήρια σχετικού μνημείου για μια μάχη που έγινε εκεί στις 22.7.1821, μεταξύ Σουλιωτών και Τούρκων, όπου ωμίλησα με θέμα: «Η συμβολή των Σουλιωτών στο '21. - Μια πτυχή στους Βαρουάδες και στους Δραμεσούς.

Ιδιαίτερα εκείνη στους Βαρουάδες, που έγινε στις 20.12.1820, έχει και ευρύτερη εθνική σημασία, διότι ήτο γενικότερη, στην περιοχή Ηπείρου, δυναμένη, μαζί με και με τους Σουλιωτικούς Πολέμους, να χαρακτηρισθεί και απαρχή της Εθνεγερσίας του '21. (Βλ. ενδεικτικά σχετικά δημοσιεύματά μου στην εφημ. ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΝ ΜΕΛΛΟΝ, Αθ. 28.7.1965, σσ., 1,3, και στο περιοδ. ΕΝΔΟΧΩΡΑ...τχ 89-90, Αλεξανδρούπολη, Ιαν.-Αύγ. 2004, σσ.4-1-49).

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Π. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ
Φιλολόγος - πρ. Γεν. Επιθ/τής Μ.Ε.
Ζωγράφου

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ «ΤΟ ΗΡΩΪΚΟ ΣΟΥΛΙ» Ψήφισμα διαμαρτυρίας

Τα μέλη της Αδελφότητας «Το Ηρωικό Σούλι» που υπογράφουμε το παρακάτω ψήφισμα, εκφράζουμε προς τη Διοίκηση του ΟΤΕ την έντονη διαμαρτυρία μας για την απαράδεκτη κατάσταση με τις τηλεπικοινωνίες (κυρίως σταθερή αλλά και κινητή) που επικρατεί στα Σουλιωτοχώρια.

Οι ελάχιστοι εναπομείναντες, υπερήλικες κυρίως, συμπατριώτες μας στα Σουλιωτοχώρια (δηλαδή τα χωριά της πρώην Κοινότητας Σουλίου Αυλοτόπος, Κουκουλιόι, Σαμωνίβα, Τσαγκάρι και Φροσύνη), παραμένουν τηλεπικοινωνιακά αποκλεισμένοι. Ενών πληρώνουν κανονικά στον ΟΤΕ τους λογαριασμούς τηλεφώνου (πάγιο κ.λπ), διαπιστώνουν ότι το τηλεφωνικό δίκτυο βρίσκεται, τον περισσότερο καιρό, εκτός λειτουργίας. Στην ουσία, δηλαδή, αδυνατούν να επικοινωνήσουν με τους οικείους τους (είτε καλούν οι ίδιοι είτε τους καλεί κάποιος άλλος), λόγω βλάβης του δικτύου του ΟΤΕ.

Η κατάσταση αυτή, δείχνει ουσιαστικά την απροθυμία της Πολιτείας και των αρμόδιων φορέων, να εκπληρώσουν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις απέναντι στους μόνιμους κατοίκους των Σουλιωτοχωρίων αλλά και τους οικείους τους που θέλουν- αλλά αδυνατούν τις περισσότερες φορές- να επικοινωνήσουν μαζί τους. Όπως λένε με παράπονο και αγανάκτηση οι ίδιοι οι συμπατριώτες μας, αυτό «δεν πάει άλλο», καθώς προβλήματα στα Σουλιωτοχώρια, δεν είναι μόνο το δίκτυο της σταθερής τηλεφωνίας του ΟΤΕ αλλά και της κινητής τηλεφωνίας.

Καλούμε κάθε αρμόδιο, από τη διοίκηση του ΟΤΕ και την κυβέρνηση μέχρι τις αιρετές δημοτικές και περιφερειακές αρχές, να μεριμνήσουν για την άμεση επίλυση του συγκεκριμένου προβλήματος. Το πρόβλημα των συχνών βλαβών του δικτύου του ΟΤΕ στα Σουλιωτοχώρια, που το βιώνουν με αγανάκτηση οι κάτοικοι των Σουλιωτοχωρίων, δεν είναι τυρινό. Είναι ένα χρόνιο πρόβλημα αυτό, που το γνωρίζουν πολύ καλά οι παράγοντες του ΟΤΕ στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Σουλίου- προφανώς και της κεντρικής διοίκησης του ΟΤΕ- από τα παράπονα των κατοίκων. Το ίδιο πρόβλημα αναδείξαμε και εμείς με υπομνήματά της Αδελφότητας ή και δημοσιεύματα που έχουμε κάνει στην εφημερίδα μας «Το Ηρωικό Σούλι» στο πρόσφατο παρελθόν.

Η όποια βάσιμη δικαιολογία, που τυχόν προβάλλει η διοίκηση του ΟΤΕ και γενικότερα ηγεσία του υπουργείου Μεταφορών ή η κυβέρνηση, για τη διαίωνιση αυτής της απαράδεκτης κατάστασης με το τηλεπικοινωνιακό δίκτυο του ΟΤΕ, δεν πρόκειται να λύσει ή να αμβλύνει το πρόβλημα. Αλήθεια, πως θα αντιμετωπίσουν οι αρμόδιοι φορείς της Πολιτείας, τον τηλεπικοινωνιακό αποκλεισμό που βιώνουν οι διαμένοντες στα Σουλιωτοχώρια, αν παραστεί

ανάγκη να καλέσουν τις αρμόδιες υπηρεσίες Πρώτων Βοηθειών (για επείγοντα θέματα υγείας), της Πολιτικής Προστασίας (για έκτακτες καταστροφές στην περιοχή) ή της Αστυνομίας (για εγκληματική δραστηριότητα στην περιοχή) και δεν θα μπορέσουν να ζητήσουν την συνδρομή των αρμόδιων φορέων, λόγω του προβληματικού δικτύου του ΟΤΕ; Επειδή «ο κόμπος έχει φτάσει στο χτένι», απευχόμαστε να συμβεί κάτι τραγικό στην περιοχή- που θα αναγκάσει τους αρμοδίους να ασχοληθούν με το προβληματικό δίκτυο του ΟΤΕ- καλούμε την κυβέρνηση και τη Διοίκηση του ΟΤΕ να μεριμνήσουν άμεσα, ώστε να λυθεί το χρόνιο πρόβλημα των συχνών βλαβών όχι μόνο στη σταθερή τηλεφωνία αλλά και στην κινητή τηλεφωνία. Σε διαφορετική περίπτωση, εμείς θα υποστηρίξουμε προτάσεις των συμπατριωτών μας, που κάνουν λόγο και για άρνηση πληρωμής των λογαριασμών του ΟΤΕ, αφού τον περισσότερο καιρό τα τηλέφωνα τους δεν λειτουργούν.

Κοινοποιείται στον υπουργό Μεταφορών- Επικοινωνιών, στον υπουργό Εσωτερικών, στον βουλευτή Ν. Θεσσαλονίκης, στη ΓΓ Περιφέρειας Ηπείρου- Δυτικής Μακεδονίας, στον Περιφερειάρχη Ηπείρου, στο Δήμο Σουλίου και στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας.

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ & ΤΕΧΝΕΣ

Γράφει και
επιμελείται
η BANTA
ΚΟΥΤΣΟΚΩΣΤΑ

Σωκράτης Βασιλείου Περιήγηση στο δημοτικό τραγούδι

Τόμος Α' - εκδόσεις Άπειρος Χώρα

Μια αξιόπαινη προσπάθεια, το εκδοτικό εγχείρημα μελέτης του δημοτικού τραγουδιού του Σωκράτη Βασιλείου με τίτλο «Περιήγηση στο δημοτικό τραγούδι - τόμος Α'» κυκλοφορεί ήδη από τις εκδόσεις «Άπειρος Χώρα», συνοδευόμενο από ένα εξαιρετικό ψηφιακό δίσκο έντεκα παραδοσιακών τραγουδιών, όπου τη διεύθυνση παραγωγής έχει ο Κώστας Μήτσος (και ερμηνευτής των τραγουδιών) και τη μουσική επιμέλεια - ενορχήστρωση ο γνωστός κλαρινίστας Κώστας Βέρδης.

Πρόκειται για ένα βιβλίο από εκείνα τα οποία προσφέρουν ανεκτίμητη υπηρεσία στον πολιτισμό μας, ιδιαίτερα σε μια εποχή κατά την οποία ένα ομιχλώδες πέπλο αδιαφορίας τείνει να σκεπάσει οτιδήποτε αυθεντικό και ανεκτίμητο αφορά τη λαϊκή πολιτιστική μας κληρονομιά.

Ωστόσο, ως προς τη χρησιμότητά του, ίσως αναρωτηθεί κανείς, γιατί θα έπρεπε ανάμεσα στις ήδη υπάρχουσες μελέτες σημαντικών ερευνητών, οι οποίοι καταπίνουν με το δημοτικό μας τραγούδι να προστεθεί μία ακόμα και τι είναι εκείνο το οποίο θα μας έκανε να στρέψουμε το ενδιαφέρον σε αυτή;

Η μεγάλη αξία του δημοτικού μας τραγουδιού αναγνωρίστηκε από τους μεγάλους ευρωπαίους μελετητές, στους οποίους άλλωστε αναφέρεται ο συγγραφέας με πρώτο επισήμως τον Γάλλο ποιητή και λόγιο και φιλέλληνα Κλωντέ Φοριέλ, του οποίου τη συλλογή ενέκρινε αμέσως και μετέφρασε στα Γερμανικά ο Μύλλερ, για να ακολουθήσουν οι επόμενοι, όπως ο Τομασό, Πάσσουο, οι Έλληνες Ζαμπέλιος, Παχτίκος, Αραβαντινός, Πολίτης και άλλοι. Αλλά και πριν τον Φοριέλ ο μέγιστος Γκαίτε είχε ήδη εκφραστεί σχετικά με τη σπουδαιότητα της δημοτικής μας ποίησης μέσα από την οποία αποδεικνύεται η συνέχεια του Ελληνισμού και του Ελληνικού πνεύματος, κάτι το οποίο απασχολεί δεόντως τον συγγραφέα στο παρόν βιβλίο.

Μελέτη όμως και έρευνα σημαίνει συνέχεια, εξέλιξη και ποτέ στατικότητα. Οι πρώτοι μελετητές όταν καταπιάστηκαν με το δημοτικό μας τραγούδι προσεγγίζοντάς το σε βάθος και υπό το πρίσμα της εποχής τους, γνώριζαν ότι βάζουν τα θεμέλια, ώστε να συνεχίσουν το έργο τους οι μετέπειτα ερευνητές. Στην προκειμένη περίπτωση ο συγγραφέας συνέλεξε πρώτα στα φύλλα του νου και της ψυχής κάθε τι που έχει σχέση με το δημοτικό μας τραγούδι, όχι μόνο ως αποκρυστάλλωμα γνώσης, μέσα από την εντύπωση στους πρωτοπόρους συλλέκτες στους οποίους και αφιερώνει αυτό το βιβλίο, αλλά και ως απόσταγμα λαϊκής σοφίας μέσα από δική του επιτομία έρευνα και μελέτη των διηγήσεων από τους προγόνους του, τις οποίες κράτησε ως ακριβό φυλαχτό και τις αξιοποίησε με ιδιαίτερο σεβασμό στο πόνημά του ως να ήταν ανεκτίμητος θησαυρός.

Ο Σωκράτης Βασιλείου χτίζει το οικοδόμημά του στηρίζοντος στους πυλώνες εκείνους στους οποίους έχει στηριχτεί και το δημοτικό τραγούδι. Περιγράφοντας απ' ενός μεν τον περιβάλλοντα έξω χώρο, στον οποίο αυτό έχει δημιουργηθεί, από κοινωνικοπολιτική, ιστορική και λαογραφική άποψη, αλλά και περιγράφοντας επίσης τον έσω χώρο, τους τόπους και τους τρόπους της ψυχής, την εσωτερικότητα και τον υπαρξισμό, την αναζήτηση της ποιότητας και της τέχνης της ζωής μέσα από την υπεράσπιση των διαχρονικών αξιών και υψηλών ιδανικών.

Στόχος του είναι να φτάσει σε όσο δυνατό περισσότερες γωνίες της αλήθειας που κρύβει αυτό, κάτι το οποίο το επιτυγχάνει, άλλοτε ξεκινώντας από τα ιστορικά και κοινωνικά γεγονότα, τα οποία οδήγησαν στην ανάγκη δημιουργίας του, φτάνοντας έτσι στον κεντρικό πυρήνα του νοήματος του κάθε τραγουδιού, άλλοτε αποκεντρώνοντας με ορμητήριο αυτό καθ' αυτό το τραγούδι και το νόημά του. Με αυτόν τον αμφίδρομο τρόπο καταφέρνει να φτάσει και στην τελευταία πτυχή της μικρής ιστορίας (υπόθεσης), στην οποία το κάθε τραγούδι αναφέρεται, καθώς και της ιστορίας του ευρύτερου κοινωνικού και γεωγραφικού χώρου όπου εντάσσεται.

Η ζωντανή αφήγηση, ο λυρισμός, η άφραστη ομορφιά λόγου, η πλούσια λαογραφική ιδιωματική γλώσσα, η γλαφυρότητα, η αυθόρμητη συγκίνηση, όπου το τραγικό δεν παραμένει μονάχα στο γκρίζο φόντο του περιβάλλοντα χώρου, αλλά έρχεται μπροστά στη σκηνή, είναι το κύριο δρώμενο, αγγίζει την ψυχή του συγγραφέα και τον εμπνέει, ώστε να δώσει τη δική του ποιητική πινελιά στο λόγο του, όπου αυτό είναι αναγκαίο και εφικτό και να αποτελείται αυτό το βιβλίο εκτός των άλλων και από μικρά στολίσια λαογραφικής λογοτεχνίας.

Ελένη Κουρμαντζή-Παναγιωτάκου Η ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ Από τον πάροικο έμπορο στον Αθανάσιο Ψαλίδα και τον Ιωάννη Βηλαρά (17ος - αρχές 19ου αιώνα)

Εκδόσεις: GUTENBERG

Ένα σημαντικό συγγραφικό πόνημα για τον κυρίαρχο ρόλο τον οποίο έπαιξε η πόλη των Ιωαννίνων στο κίνημα του νεοελληνικού διαφωτισμού και ιδιαίτερα για την ενεργή συμμετοχή των Γιαννιώτικων παροικιών στην πνευματική παραγωγή και αναγέννηση του προεπαναστατικού Ελληνισμού, αλλά και του σχηματισμού του λεγόμενου «κύκλου» των Ιωαννίνων, στις αρχές του 19ου αιώνα από σημαντικές μορφές φωτισμένων Γιαννιωτών-εκπροσώπων του νεοελληνικού διαφωτισμού, εξέδωσε μετά από επισταμένη έρευνα και μελέτη η συμπατριώτισσά μας Ελένη Κουρμαντζή - Παναγιωτάκου, λέκτορας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με πλούσιο ερευνητικό-επιστημονικό, αλλά και κοινωνικό έργο.

Στις 300 περίπου πυκνογραμμένες σελίδες του συγγράμματός της, το οποίο έχει εκδοθεί από τις εκδόσεις GUTENBERG, μπορεί κανείς να περιδιαβεί τα πνευματικά μονοπάτια, τις ατραπούς, αλλά και τις φωτεινές λεωφόρους εκείνης της πολύπαθης, ωστόσο λαμπρής εν πολλοίς περιοχής της πνευματικής νεοελληνικής αναγέννησης, ανιχνεύοντας τον δρόμο της σκέψης και της δράσης πεφωτισμένων ανδρών, όπως του Αθανάσιου Ψαλίδα και του Ιωάννη Βηλαρά.

Στο πρώτο κεφάλαιο ο αναγνώστης έχει τη δυνατότητα να γνωρίσει όλες τις πτυχές του παροικιακού φαινομένου ως παράγοντα διαφωτισμού και συνωμοσίας μέσα από τη μελέτη του ρόλου των παροικιών της Ιταλίας, της Ρωσίας, της Μολδοβλαχίας και της Αυστροουγγαρίας, ενώ στα δύο επόμενα κεφάλαια να προσεγγίσει τις λόγιες προσωπικότητες των Αθανάσιου Ψαλίδα και Ιωάννη Βηλαρά.

Σημαντική είναι η σπουδή της συγγραφέως πάνω στα σπουδαία ριζοσπαστικά έργα «Ελληνική Νομαρχία» και «Ρωσσαγγλογάλλος», τα οποία αποδίδονται από πολλούς σύγχρονους μελετητές στον Αθανάσιο Ψαλίδα, αλλά και στο πνευματικό έργο του Ιωάννη Βηλαρά ως σατιρικού ποιητή και διαφωτιστή, είτε αναλύοντας την πολιτικοφιλοσοφική του σκέψη και το αντικληρικό πνεύμα, είτε επισημαίνοντας τη μεγάλη του προσφορά στην πορεία και εξέλιξη της γλώσσας μας, καθώς ασχολήθηκε κατεξοχήν με το γλωσσικό πρόβλημα και υπήρξε υπερασπιστής της δημοτικής μας γλώσσας.

Στο οπισθόφυλλο του βιβλίου η συγγραφέας σημειώνει:

Τέκνα του παροικιακού φαινομένου υπήρξαν οι Αθανάσιος Ψαλίδας και Ιωάννης Βηλαράς. Ο πρώτος με σπουδές στην Ακαδημία της Βιέννης, χαρακτηρίζεται από τον Λέανδρο Ι. Βρανούση ως «κορυφαίος διδάσκαλος του Γένους, αντιπροσωπευτικός εκπρόσωπος του Νεοελληνικού Διαφωτισμού και φυσιγνωμία από τις πιο δυνατές που έβγαλε ο προεπαναστατικός Ελληνισμός».

Ο δεύτερος, με σπουδές στο πανεπιστήμιο της Πάδοβας, «φμιζόταν για την επιστημονική του κατάρτιση, την πολυμάθεια και την πολυμέρειά του. Διακρίθηκε ως ποιητής λυρικός και σατιρικός, κυρίως όμως τον απορρόφησε ο «φωτισμός του Γένους». Υπήρξε πρωτοπόρος δημοτικιστής και συνέγραψε προδρομικά διηγήματα και αντικληρικά ποιήματα.

Δεν είναι τυχαίο ότι πολλοί σημαντικοί σύγχρονοι μελετητές συνηγορούν στο ότι τα κορυφαία ριζοσπαστικά έργα της προεπαναστατικής περιόδου, «Ελληνική Νομαρχία» και «Ρωσσαγγλογάλλος», γράφηκαν στα Γιάννενα από τον Αθανάσιο Ψαλίδα.

Αντωνίου Νικ. Αθανασάκη Περίληπτικά ιστορικά γεγονότα από το 1897 μέχρι το 1940-41 και η συμμετοχή των Αστροχωριτών στρατιωτών στους πολέμους 1897, 1912-13, 1919-1922, 1940-41

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ "Πέτρα"

Κατάθεση ψυχής και γνώσης χάριν της συλλογικής μνήμης, για την ιστορία του Αστροχωριού και της ευρύτερης περιοχής της Άρτας, αποτελεί το βιβλίο του εκπαιδευτικού Αστροχωρίτη Αντωνίου Νίκου Αθανασάκη, το οποίο εξέδωσαν πρόσφατα οι Ηπειρωτικές Εκδόσεις "Πέτρα".

Πρόκειται για ιστορικά στοιχεία-ντοκουμέντα, τα οποία ο συγγραφέας συνέλεξε κυρίως από διηγήσεις μεγαλύτερων και αφορούν ιστορικά γεγονότα, τα οποία διαδραματίστηκαν στην περιοχή από το 1897 μέχρι το 1940-41, όπου στα περισσότερα από αυτά συμμετείχαν οι ίδιοι.

Άκρως χαρακτηριστικός - και συγκινητικός θα έλεγε κανείς - της διάθεσής του συγγραφέα για προσφορά στην ιστορική καταγραφή των γεγονότων της ιδιαίτερης πατρίδας του, αλλά και αποκαλυπτικός της προφητικής λαϊκής ρήσης «η ιστορία επαναλαμβάνεται», αποτελεί ο πρόλογος, τον οποίο παραθέτει στο εν λόγω βιβλίο. «Με τις ραγισμένες φωνές τους από το χρόνο, οι ζωντανές εκείνες ιστορίες έλεγαν για τον πόλεμο του 1897, για το δυσβάσταχτο Διεθνές Οικονομικό έλεγχο-Δ.Ο.Ε (!) που μας επέβαλαν οι Μεγάλες Δυνάμεις, για...

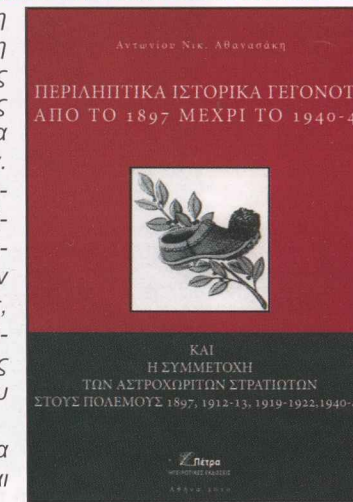
...Εγώ καθόμουν σε μια άκρη και τους άκουγα με μεγάλη προσοχή. Οι συζητήσεις τους με τραβούσαν σε μαγνήτης και που και που κρατούσα σημειώσεις των όσων έλεγαν. Σε κάποια στιγμή ο μπαρμπα-Στάθης Γεωργίου (έτος γεννήσεως 1877) γραμματοδιδάσκαλος και ψάλτης στην εκκλησία του χωριού μας, σταμάτησε ξαφνικά τη συζήτηση, γύρισε προς το μέρος μου, με κοίταξε καλά και μου είπε:

«Αυτά που λέμε εδώ να τα γράψεις εσύ καμιά φορά. Και ακόμα να γράψεις τα ονόματα των χωριανών που πολέμησαν για να είναι η Πατρίδα μας ελεύθερη. Δεν πρέπει να χαθούν αμνημόνευτα».

Ο συγγραφέας, παιδί τότε, κράτησε την ορμήν, όπως τον γόλαφι στον κόρφο, και ένιωθε χρόνια να καίει στην ψυχή και στο σώμα το ανεκπλήρωτο χρέος. Ωσπου έκαμε το καθήκον του και έβαλε κι αυτός ένα λιθαράκι στο οικοδόμημα της ιστορίας του τόπου του. Για να μη μείνουν αμνημόνευτοι στους αιώνες οι ήρωες.

«Θα τα γράψω μπάρμπα», απάντησε τότε, και να που το έκαμε. Χρόνια μετά και αφού δίδαξε μαθητές και μαθητές την ιστορία, έτσι όπως ως δάσκαλος όφειλε, κατά τα βιβλία. Υπάρχουν όμως πτυχές που ίσως τα βιβλία αγνοούν ή σκοπίμως - ενίοτε - δεν φωτίζουνται.

Αυτές, τουλάχιστον όσον αφορά τον τόπο του και με συμπλήρωμα πάντοτε τη γνώση των βι-

βλίων που βαθιά μελέτησε, προσπαθεί να φωτίσει ο συγγραφέας στο βιβλίο αυτό, δίνοντας αρκετές φορές τον λόγο σε εκείνους που έζησαν τα γεγονότα είτε στην πρώτη γραμμή, είτε μετόπισθεν.

Στις σελίδες του θα βρούμε κομμάτια σχετικά με την απελευθέρωση της Άρτας από τους Τούρκους, για τις επιχειρήσεις των Τούρκων στην Ήπειρο, τις μάχες Γριμπόβου και Πέντε Πηγαδιών και θα μάθουμε τα ονόματα των Αστροχωριτών που πήραν μέρος στον πόλεμο του 1897, ενώ στα παρακάτω κεφάλαια, αυτά τα οποία αναφέρονται στους Βαλκανικούς πολέμους, θα διαβάσουμε τα ονόματα των Αστροχωριτών στρατιωτών στον Ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1912-13, στον Ελληνοβουλγαρικό του 1913, τους νεκρούς Αστροχωριτών στρατιώτες των Βαλκανικών πολέμων 1912-13, αργότερα τους Αστροχωριτές της Μικρασιατικής εκστρατείας και βεβαίως πολύ αργότερα τους Αστροχωριτές στρατιώτες νεκρούς και τραυματίες στον πόλεμο του 1940-1941.

Είναι εκπληκτικό το πώς ο συγγραφέας, συνδυάζοντας τις γνώσεις του, καταγράφοντας τις διηγήσεις αυτοπτών μαρτύρων και παραθέτοντας αρκετές σπάνιες ιστορικές φωτογραφίες, καταφέρνει να περιδιαβεί την ιστορία, περιληπτικά, αλλά ουσιαστικά, από το 1897 έως το 1940, 41 και να έχει στο κέντρο αυτής την ιδιαίτερη πατρίδα του, το Αστροχώρι της Άρτας.

Χρήστος Α. Σβεντζούρης ΤΖΟΥΜΑ ΓΡΑΙΚΑ ΜΟΥΣΤΟΘΥΣΙΑ ΑΘΑΜΑΝΩΝ

Έκδοση Δήμου Αγνάντων Άρτας

Μια πρωτότυπη ποιητική έκδοση, το βιβλίο του Τζουμερκιώτη Χρήστου Σβεντζούρη ακολουθεί μια σειρά εκδόσεων του Δήμου Αγνάντων Άρτας, οι οποίες στοχεύουν στην ανάδειξη της σύγχρονης λογοτεχνικής δημιουργίας της περιοχής. Σημειώνει στον πρόλογο ο Δήμαρχος Αγνάντων Χρήστος Χασιάκος

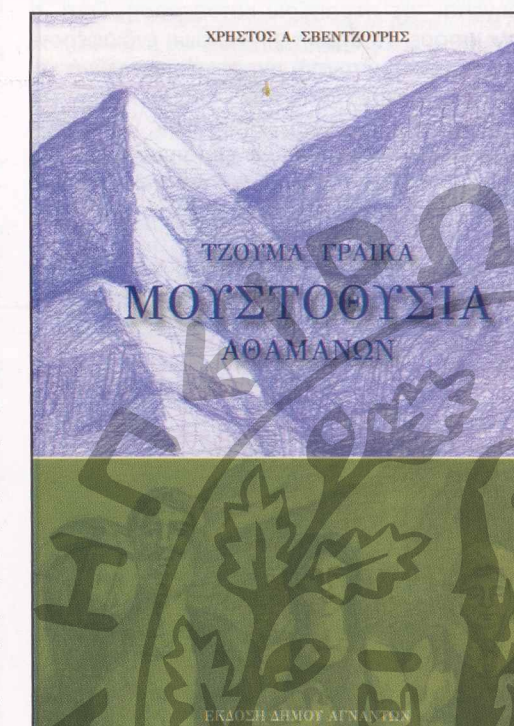
«Πρόκειται για ποιητική αφήγηση μιας ιδιότυπης θυσίας με μούστο στο Θεό Διόνυσσο που καταλήγει στην εφύρεση του ταίπιουρου.

Τα φανταστικά γεγονότα διαδραματίζονται σε χωριά της περιοχής, ενώ στην αφήγηση χρησιμοποιούνται πολλοί ιδιωματισμοί για την έκφραση αληθοφανών αναφορών και εικόνων της ντόπιας κουλτούρας. Το όνειρο μιας νεαρής κοπέλας ερμηνεύεται ως επιθυμία - προσταγή του Θεού Διόνυσου να προσφερθεί θυσία με μούστο.

Κατά το χρόνο προετοιμασίας της πορείας που γίνεται για τη μεταφορά του μούστου στο βωμό και της τέλεσης της θυσίας, αναδεικνύονται μέσα από τα διαλεγόμενα πρόσωπα συμπεριφορές και διαχρονικές αντιλήψεις μιας κοινωνίας απλών ορεσίβιων ανθρώπων.

Οι ήρωες, προσωποποιημένοι τόποι, είναι φωνές από το παρελθόν του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος των Τζουμερκίων, που ακούγονται από ένα ακαθόριστο βάθος χρόνου, σαν αχός από νταούλι, που χτυπάει πάνω στο φυσικό τονισμό των λέξεων, σταθερό ρυθμό πολλών παραδοσιακών χορών και τραγουδιών της Ήπειρου, απaráλλαχτα σαν Τζουμερκιώτικο «Καγκελάρι».

Ξαφνιάζει πράγματι το ιδιόρρυθμο αυτό λογοτεχνικό εγχείρημα, με το οποίο εφευρίσκεται ένας ιδιαίτερος μύθος σχετικά με την ιεροτελεστία, θα έλεγε κανείς, η οποία ακολουθείται στην

στηριών, θαρρείς, και την απέραντη θαλπωρή της απλότητας της χειμωνιάτικης νύχτας σε ένα τζάκι που καίει...

...Τη Γούρνα στολίζουν γυναίκες που ξέρουνε / σιάστρες. Φέρνουνε και τοποθετούνε μεγάλες χύτρες. Τα καυσόξυλα προμηθεύονται...

...Σιγή στην οικία, κοιμήθηκαν όλοι / η Τζούμα κι ο Έρκος πλησόν της πύρας / η Γρίντζα πιο πέρα... Με τσέρου τα κούτσουρα κρούτων αμνάδων / μαλλιά υφασμένα, οι κοίτες στ' αγιάζι / απόρθητες είναι...

...Η νύχτα βαθαίνει, βαθαίνει κι ο ύπνος / κοντά στα μεσάνυχτα κάτι συμβαίνει / στην κόρη της Τζούμας. / Παράξενα γδάνει το τσιόλι της Γρίντζας/Ανάσες της άρρυθμης είναι. Ανοίγει/ τα μάτια σαλεύει. /Μαζεύεται γρούδα. Κεφάλι στο τσιόλι/ το χώνει, μα πάλι το βγάζει. Γυρίζει. Σηκώνεται, πεί / Τη Τζούμα σκουντάει μ' ανάλαφρο χέρι/ τρεμάμενο κάπως, και κει ψιθυρίζει. / Ο μάνα, κοιμάσαι;...

... Δεν ήρθαμε από πουθενά / δεν πάμε πουθενά. / Εδώ ήμασταν κι εδώ θα είμαστε / άφθαρτοι στον άπειρο χρόνο / σκελετοί στα πριόνια τα ψηλά / σάρκες σε πλαγιές και κάμπους / ως ταγή στη μάνα μας φύση.

Την έκδοση επιμελήθηκαν οι Ηπειρωτικές Εκδόσεις "Πέτρα"

Παρακαλούνται οι συγγραφείς και εκδότες των Ηπειρωτικών βιβλίων, να αποστέλουν στην εφημερίδα μας δύο αντίτυπα των έργων τους. Ένα για την βιβλιοκριτική και ένα για την Ηπειρωτική Βιβλιοθήκη, την οποία έχει δημιουργήσει ο "Πύρρος". Σας ευχαριστούμε.

Τα φωτοβολταϊκά και η εγκατάλειψη της αγροτικής γης

Γράφει ο **Κώστας Ζαχάρος**

[Φωτοβολταϊκά, οι νέοι καρποί της Ελληνικής γης]

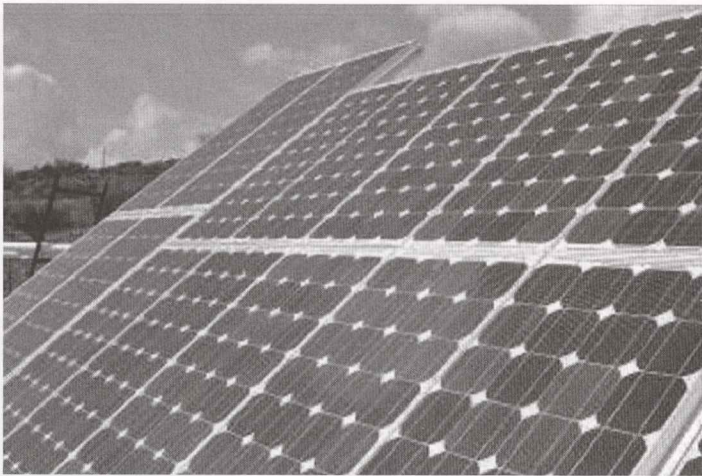
Μια επενδυτική φρενιτίδα για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας φαίνεται να έχει καταλάβει χιλιάδες αγρότες και κατοίκους της επαρχίας. Θυμίζει τις ένδοξες ημέρες του χρηματιστηρίου, όπου εκατοντάδες χιλιάδες συμπολίτες μας, με την παρότρυνση της πολιτικής ηγεσίας της εποχής, πίστευαν ότι θα πλούτιζαν σε λίγες μέρες.

Οι σημερινοί «επενδυτές» συνωθούνται στα τοπικά γραφεία της ΔΕΗ για την κατάθεση της αίτησης με τα απαραίτητα δικαιολογητικά ώστε να ενταχθούν στα επιδοτούμενα προγράμματα. Μάλιστα, επειδή τα επενδυτικά πακέτα δεν φτάνουν για όλους, παρατηρείται μια έντονη κινητικότητα στα κομματικά γραφεία και πολλοί διαγωνίζονται για να διασφαλίσουν μια θέση στο τρένο της «πράσινης ανάπτυξης»!

Εν τω μεταξύ, εξειδικευμένα γραφεία κάνουν χοντρές μπίζνες με την εκπόνηση των αναγκαίων μελετών, ενώ δεν είναι λίγοι οι μικροεπενδυτές που κινδυνεύουν να χάσουν χιλιάδες ευρώ, αφού είναι σχεδόν βέβαιο ότι δε θα ικανοποιηθούν όλες οι αιτήσεις.

Η εγκατάλειψη από την πολιτεία του αγροτικού τομέα και η προοπτική σημαντικής μείωσης των επιδοτήσεων μετά το 2013, οδηγεί όσους επιμένουν να ασχολούνται με το επάγγελμα του αγρότη σε απόγνωση. Οι «σειρήνες» για εισοδήματα από επενδύσεις είχαν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας κάνουν και τους τελευταίους αγρότες να εγκαταλείπουν το ενδιαφέρον τους για τον αγροτικό τομέα και να προσπαθούν απεγνωσμένα να βρουν σανίδα σωτηρίας στα φωτοβολταϊκά.

Το νέο παραγωγικό μοντέλο με τα φωτοβολταϊκά, ενώ στηρίζεται σε μια οικονομική λογική

αντίστοιχη μ' αυτή των επιδοτήσεων του αγροτικού τομέα, από την άλλη είναι απαλλαγμένο από το βάρος σκληρών και δαπανηρών αγροτικών εργασιών, όπως το ράντισμα, το πότισμα, η συλλογή του προϊόντος, κ.λπ.

Έτσι, φτάσαμε στο σημείο ακόμη και εύφορα ποτιστικά χωράφια να εγκαταλείπονται και να εκχερσώνονται και στη θέση των προϊόντων της αγροτικής γης να «φυτρώνουν» τα πάνελ των φωτοβολταϊκών.

Για μια ακόμη φορά η δυνατότητα για επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η ενίσχυση των εισοδημάτων των φτωχών νοικοκυριών της επαρχίας, γίνεται με τρόπους που δηλώνουν έλλειψη σοβαρού προγραμματισμού.

Ενισχύονται αεριτζδικές πρακτικές που δεν είναι ενταγμένες σε ένα συνολικό πρόγραμμα ενίσχυσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και παράλληλα η αγροτική παραγωγή της χώρας οδηγείται σε περαιτέρω καταστροφή. Γιατί, τί άλλο μπορεί να σημαίνει η έλλειψη ενδιαφέροντος για την πρωτογενή αγροτική παραγωγή και η δέσμευση στη χρήση των φωτοβολταϊκών για 20 τουλάχιστον χρόνια, αποδοτικής γεωργικής γης, που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την παραγωγή αναγκαίων για την εγχώρια αγορά αγροτικών προϊόντων, καθώς και ποιοτικών προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας;

Ανησυχίες επίσης εκφράζονται και για την

ισχυρή πιθανότητα να αυξηθούν τα τέλη της ΔΕΗ και ειδικότερα το τέλος ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (Α.Π.Ε.) που πληρώνουμε στη ΔΕΗ, αφού το υψηλό τίμημα για την αγορά από τη ΔΕΗ της «πράσινης» κιλοβατώρας θεωρείται σχεδόν βέβαιο ότι θα μετακυληθεί στους καταναλωτές.

Τέλος, οι αποδόσεις των επενδύσεων σε φωτοβολταϊκά δε γνωρίζουμε αν είναι διασφαλισμένες στην περίπτωση αρνητικής εξέλιξης στο ιδιοκτησιακό καθεστώς της

ΔΕΗ, αφού κανείς σήμερα δε μπορεί να εγγυηθεί ότι οι μελλοντικοί ιδιοκτήτες θα θελήσουν να φορτωθούν με το τεράστιο κόστος της κιλοβατώρας που παράγεται από τα φωτοβολταϊκά. Να σημειωθεί εδώ ότι, το ρεύμα που παράγεται από τα φωτοβολταϊκά είναι σήμερα πανάκριβο και οι ειδικοί θεωρούν ότι είναι 5 με 10 φορές πιο ακριβό από την τιμή της κοινής κιλοβατώρας. Οι λόγοι γι' αυτό είναι πολλοί: Αρχικά τα φωτοβολταϊκά βασίζονται στην υψηλή τεχνολογία που κοστίζει ακριβά και σήμερα διατίθεται μόνο από προηγμένες τεχνολογικά χώρες. Επίσης, το κόστος συντήρησης των εγκαταστάσεων, καθώς και το κόστος για τη μετατροπή του ρεύματος σε μορφή συμβατή με το κεντρικό ηλεκτρικό δίκτυο, κάνει σήμερα τις επενδύσεις μικρού μεγέθους ασύμφορες.

Ο λαός μας γνωρίζει και σε περιπτώσεις όπως αυτές που σχολιάζουμε εδώ, καλεί να κρατάει μικρό καλάθι...

Ειδικότερα η εμπειρία επιβάλλει επιφυλακτικότητα και κριτική «ανάγνωση» των πολιτικών που φέρουν το περιτύλιγμα της οικολογίας και της πράσινης πολιτικής. Γιατί συχνά πίσω από τα ευχηλα λόγια περί «πράσινης ανάπτυξης» κρύβεται τσαπατσουλιά κι ερήμωση!

Κακούργες μέρες Κομμένου

που μας βρήκε, μας βάραινε τώρα και η απονία του κόσμου, λες και φταίγαμε εμείς που ρημάζανε κι αφανίσανε οι Γερμανοί το χωριό μας. Χτυπάγαμε, δε μας άνοιγαν. Και κάποιοι μας έδιωχναν. Κι είχαν άγριο το μάτι τους. Μας έπιανε το παράπονο και κλαίγαμε αμίλητες και δεν είχαμε πώς τον πόνο μας να μερέψουμε και πώς να σιγάσουμε τη δυστυχία μας.

- Δεν αντέχω άλλο, της είπα, καλύτερα να πεθάνω.

Με πήρε η μάνα μου αγκαλιά και με φίλησε. Είχαν περάσει πάνω από δέκα μέρες κι είχα διανύσει, μαζί με τις ορφανές και δυστυχισμένες ξαδέρφες μου, δεκάδες χιλιόμετρα, χτυπώντας πόρτες και γυρεύοντας τη συμπόνια και τα ψιγούλα των φτωχών συνανθρώπων μας. Βαριά τα πόδια μας το πρωί, το βράδυ ασήκωτα. Με λυπήθηκε και με κράτησε. Πέταξα το σακούλι μακριά, να μην το βλέπω, να μην το ξέρω, να μη με δικάσει, είπα, ποτέ ξανά η ζωή και το πιάσω στα χέρια μου. Αντέξαμε, ζήσαμε. Μέσα στη φτώχεια και στην καταφρόνια. Γιατί μετά ξεχάστηκε ο κοι-

νός πόνος και κάποιοι ξανάγιναν νοικοκυραίοι και μας βλέπανε από ψηλά. Δε μας λογάριζαν τους φτωχούς. Και γλυκό ψωμί να φάμε δεν άφηναν. Αλλά έτσι είναι αυτά. Έτσι τα 'χει φτιάξει η ζωή.

Λέω μόνο. Χορτάσαμε πόνο. Αβάσταχτο, απίστευτο και απερίγραπτο. Τιμωρία και καταφρόνια. Να μην τα γνωρίσουν ποτέ τα παιδιά μου. Αυτό φώλιασε στην καρδιά μου. Γιατί ήμασταν φτωχοί άνθρωποι και δεν είχαμε στον ήλιο μοίρα. Κι έτρεμε μέσα μου το φυλλοκάρδι καθώς συλλογιόμουν μην η φτώχεια μάς γονατίσει και πάλι και ξαναπάρουμε το σακούλι για να 'χουν ένα κομμάτι ψωμί τα παιδιά μας. Δόξα τω θεώ, μας άκουσαν, μας πόνεσαν, αγωνίστηκαν και χορτάσαν το ψωμί που στερηθήκαμε εμείς και γίνανε νοικοκυραίοι με τα καλούδια όλα του κόσμου.

Αλλά ποτέ να μην έρθουν αυτές οι κακούργες μέρες που ξεκλήρισαν το Κομμένο και το ντύσαν στα μαύρα. Ποτέ. Δε χρωστούσαμε τίποτε εμείς. Δε χρωστούσαμε τίποτε τα παιδιά μας. Να μη ζήσουν ποτέ τα παιδιά εκείνα που ζήσαμε εμείς...

Ο Δημήτρης Βλαχοπάνος είναι φιλόλογος - λογοτέχνης και κατάγεται από το μαρτυρικό Κομμένο της Άρτας.

Θ. Παπαγιάννη: Γυναίκες Ηπειρώτισσες - Τραγωδία

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛ. 10

Θα ακολουθήσει χωριστή αναφορά λαφύρων. Κατά την πυρπόληση των σπιτιών μεγάλες ποσότητες πυρομαχικών εξεργήσαν και κρυμμένα όπλα είναι επίσης πιθανόν να κήκων μαζί τους». (Mark Mazower, σελ. 223 και Χ. Φ. Μάγερ, σελ. 83)

Μπορεί στη συνείδηση πολλών Γερμανών στρατιωτών να έμεινε χαράγμένη η εικόνα του πλάσιου, «με την πρόφαση ότι πρόκειται για αντίποινα ύστερα από την επίθεση κατά κάποιο στρατηγού», οι Γερμανικές, ωστόσο, αρχές δε δισκολεύτηκαν στα επίσημα έγγραφα τους να κάνουν λόγο για ληστές, συμμορίες, αποβράσματα και να χρησιμοποιήσουν ανακρίβειες που μπορούσαν να εμφανίσουν τα εγκλήματά τους εναντίον ανυπεράσπιστων και αμάχων ως πραγματική μάχη με τον εχθρό που τους επιτέθηκε.

Έτσι την επόμενη ημέρα νέα αναφορά σημειώνει, μετατρέποντας τους 150 άμαχους σε 150 νεκρούς από την πλευρά του εχθρού: «Αποτέλεσμα εκκαθαριστικής επιχείρησης στο Κομμένο: 150 νεκροί από την πλευρά του εχθρού, μερικά βοοειδή, όπλα παλιχής προέλευσης. Η φωτιά στο χωριό ανατίνησε μεγάλες ποσότητες πυρομαχικών. Το αποτέλεσμα της επιχείρησης επιβεβαίωσε την υποψία και την αναφορά της μεραρχίας ότι η ανατολική πλευρά του κόλπου της Άρτας αποτελεί κέντρο συρροών με ισχυρές ενεργούς λητοσυμμορίες». (Χ. Φ. Μάγερ, σελ. 93, και Mark Mazower, σελ. 224) Ενώ ο τότε υπολοχαγός και μετέπειτα Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε. Κουρτ Βαλνχάιμ, ο οποίος υπηρετούσε στο γραφείο συντονισμού του γερμανικού γενικού επιτελείου στην Αθήνα, σημειώνει στις 17 Αυγούστου στο Ημερολόγιο Πολέμου της μονάδας του: «17 Αυγούστου: Αυξανόμενη αεροπορική δραστηριότητα του εχθρού με επιδρομές εναντίον της δυτικής ελληνικής ακτής και των Ιόνιων νησιών. Στην περιφέρεια της 1ης Ορεινής Μεραρχίας, η κωμόπολη του Κομμένου (βόρεια του κόλπου της Άρτας) καταλαμβάνεται ύστερα από έντονη εχθρική αντίσταση. Απώλειες του εχθρού». (Mark Mazower, σελ. 224 και Χ. Φ. Μάγερ, σελ. 96)

Τόσο απλά, λοιπόν, και τόσο σαθρά. Ένα χωριό παραδομένο στις φλόγες των ναζί και 317 άμαχοι και ανυπεράσπιστοι νεκροί, εκτελεσμένοι στα σπίτια τους, στις αυλές και τους δρόμους, δεν ήταν παρά οι εχθροί που προβάλλαν έντονη αντίσταση στους πάντοπους Γερμανούς του 12ου Λόχου! Η Γερμανία διέτρεχε κίνδυνο από τα γυναικόπαιδα, τα μωρά και τους δούλους του Κομμένου!

Μεσημέρι 1.30', σημειώνει ο γυμνασιάρχης Στέφανος Παππάς, οι Γερμανοί φεύγουν. Αφήνουν πίσω τους ένα ολοκαύτωμα, ένα απέραντο νεκροφάγο. Και παύουν μαζί τους τα λάφρα του πολέμου: κοπάδια ζώων μεγάλων και μικρών που συγκέντρωσαν στην πλατεία του χωριού, κουβέρτες, σεντόνια, φορέματα, κουστούμια, παπούτσια, γραμμόφωνα, χρήματα, χρυσάφια. (Στέφανου Παππά, σελ. 29) Η επίσημη έκθεση, ωστόσο, της Βέρμαχτ αναφέρει: «16 κεφάλια βοοειδή, 1 γεμάτο φορητό σακί με μαλά, 5 ιταλικές καρμπινές, 1 ιταλικό αυτόματο πιστόλι». (Mark Mazower, σελ. 224)

Ο τραγικός επίλογος

Οι σκηνές φρίκης που εκτυλίχτηκαν το πρωινό της ματωμένης εκείνης Δευτέρας στο Κομμένο και χαράχτηκαν ανεξίτηλα στη συνείδηση εκείνων που κρύφτηκαν και είδαν με τα μάτια τους όλη την έκταση της βαρβαρότητας και της κτηνωδίας, συνθέτουν ένα πένθιμο εμβάθριο, που ηχεί τυραννικά μέσα μας και μας ελέγχει και μας ανακρίνει και ζητά εξηγήσεις με απόγνωση, μα παίρνει απαντήσεις θελές και μισές, που χάνονται μέσα στον άνεμο.

Το Κομμένο το εκτέλεσαν εν ψυχρώ οι ναζί και το παρέδωσαν στις φλόγες χωρίς έλεος. Η τραγική σελίδα του Κομμένου μείνει ζωντανή και καίει άσβηστη φλόγα στη μνήμη των 80 περίπου κατοίκων του που έζησαν τη φρίκη και βρίσκονται ακόμη εν ζωή. Το Κομμένο είναι μια διαρκής καταγγελία της βίας και της βαρβαρότητας. Είναι ένας σάισστος πόνος και μια διαμαρτυρία εναντίον κάθε μορφής ρατσισμού. Απ' τα χείλη και την ψυχή των λίγων πλέον επιζώντων βγαίνει αβίαστα ένα σύνθημα: «όχι άλλη βία κι όχι άλλη αγριότητα στον πλανήτη».

Γιατί το Κομμένο αποθήκευσε κι έκλεισε μέσα στη μικρή του ιστορία όλη την έκταση της βαρβαρότητας και της κτηνωδίας που σπέρνουν αλόγιστα η καθαρότητα της φυλής και η αίσθηση της υπεροχής απέναντι στον άσπλο και τον ανίσχυρο να προστατεύσει τον εαυτό του. Γιατί τούτη η ματωμένη σελίδα του, τα δάκρυα και η ορφάνια, η φυγή κι η απόγνωση των δικών του παιδιών είναι το πρώτο του μύθημα που μας ανεβάζει ψηλά και μας πάει στην ευπρέπεια της αλληλεγγύης, του ανθρωπισμού και της απέραντης αγάπης.

Αν κατορθώσουμε κάποτε να διαβούμε τα στενά σύνορά μας

Η σφαγή του Κομμένου (16 Αυγούστου 1943)

και τολήσουμε να περάσουμε στην απέναντι όχθη, έτσι που τον πόνο του ανθρώπου να τον κάνουμε πόνο δικό μας, τότε είναι βέβαιο πως η πρώτη μας έγνοια κι η πρώτη μας πράξη θα σταθούν στο Κομμένο και τον άγιο του τόπο θα τον κάνουν πάρκο ανθρωπιάς και μουσείο της ειρήνης και της συναδέλφωσης των ανθρώπων και των λαών.

Και μπορεί από τούτα τα πάρκα της φιλίας και της ανθρωπιάς να ξεχυθεί το μεγάλο ποτάμι σε μια παγκόσμια διαδήλωση, που στις πιο ψηλές κορφές των βουνών θα στήσει τα λάβαρα και στο κέντρο της γης θα θέσει ανεξίτηλη τη σφραγίδα του: Να τελειώνουμε τώρα με τους πολέμους. Να τελειώνουμε τώρα με τους αποικιοκράτες και τους ιμπεριαλιστές. Το απαιτούν οι νεομάρτυρες των πυρπολημένων και πλημμυρισμένων στο δάκρυ και στο αίμα χωριών μας. Το απαιτούν οι νεομάρτυρες των φούρνων και των κρεματορρίων. Το απαιτεί το Κομμένο με τα 317 θύματά του και τ' απερίγραπτο ολοκαύτωμά του.

Ο τραγικός απολογισμός και το έγκλημα πολέμου

Την οργή των νεκρών να φοβάστε
Οδυσσεάς Ελύτης

Ότι στο Κομμένο διαπράχθηκε ένα από τα μεγαλύτερα εγκλήματα πολέμου είναι πέραν πάσης αμφιβολίας. Ανεξάρτητα από το τι έχει αποφασιστεί στη δική της Νυρεμβέργης και τι εκκρεμότητες έχουν απομείνει στα διεθνή δικαστήρια και στα επίσημα εθνικά και διεθνή έγγραφα, στη συνείδηση όλων των ανθρώπων, η σφαγή των αμάχων και η ισοπέδωση του χωριού μόνο ως έγκλημα πολέμου έχει καταγραφεί. Το ολοκαύτωμα του Κομμένου ανήκει στις ελάχιστες εκείνες φρικαστικές περιπτώσεις όπου άνθρωποι ανυπεράσπιστοι και κατά κύριο λόγο ανυποψίαστοι μετατρέπονται αιφνίδια σε τραγικά θύματα μιας οργανωμένης επίθεσης τακτικού στρατού με στόχο δήθεν την εξόντωση ανερτίτων.

Στο Κομμένο οι ναζιστικές δυνάμεις δεν έδωσαν μάχη. Δε συγκέντρωσαν τους κατοίκους του για να επιλέξουν θύματα προς εκτέλεση. Δεν εφάρμοσαν τα γνωστά αντίποινα. Τέτοιος λόγος, σφαλώς, δεν υπήρχε, αφού κανείς Γερμανός αξιωματικός ή στρατιώτης ούτε εκτελέστηκε ούτε τραυματίστηκε ούτε, εν πάση περιπτώσει, αντιμετωπίστηκε με βαναυσότητα από τους κατοίκους του ή από τους αντάρτες που υποτίθεται ότι έδρευναν σ' αυτό. Ακόμη και ο ίδιος ο συνταγματάρχης Ζάλμινγκερ, που έφτασε σ' αυτό στις 12 Αυγούστου, διεκδολύνθηκε να το εγκαταλείψει ανεξόχλητος. «Όχι μόνο δεν πέρασαν τους Γερμανούς οι αντάρτες, αλλά βοηθήσαμε το αυτοκίνητο να βγει από το χαντάκι, που είχε ανατραπεί, και να φύγει ανεξόχλητο. Κάνανε περισσότερο από ό,τι επέβαλλε η εθνική μας τιμή, ενώ μπορούσαμε όλους να τους σκοτώσουμε», αναφέρει ο Στέφανος Παππάς καταθέτοντας στη δική της Νυρεμβέργης (Στέφανου Παππά, σελ. 132)

Πλήθος στοιχείων και μαρτυριών από τους ίδιους τους Γερμανούς στρατιώτες δεν αφήνουν το ελάχιστο ίχνος σχετικά με το κακούρηγμα και το έγκλημα πολέμου. «Χωρίς στα οποία θα πέφτουν πυροβολισμοί ή θα απαντώνται οπλισμένοι, θα καίγονται και ο ανδρικός πληθυσμός θα εκτελείται» ανέφερε η διαταγή του στρατηγού Βάλτερ φον Στένερ, διοικητή της 1ης Μεραρχίας Ορεινών Καταδρομών. Στο Κομμένο εκτελέστηκαν οι πάντες χωρίς καμιά διάκριση, παρ'ότι δεν έπεσαν πυροβολισμοί ούτε απαντήθηκαν οπλισμένοι αντάρτες. «Στο χωριό δεν υπήρξε η παραμικρή αντίσταση, ούτε καν ένας πυροβολισμός, και από τη δική μας πλευρά δεν υπήρξε ούτε ένας τραυματίας», αναφέρει ο δεκανέας Κούρτ Ντρερς. Παρά ταύτα εκτελέστηκαν 95 παιδιά ηλικία 4 μηνών έως 15 χρονών, 126 γυναίκες από 16 έως 80 χρονών και 96 άντρες από 16 έως 80 χρονών.

«Πρώτα ρίχνανε χειροβομβίδες μέσα στα σπίτια και μετά πυροβολούσαμε με καρμπινές και οπλοπολυβόλα από τις πόρτες. Πολλά πτώματα κήκων μέσα στα σπίτια και η μυρωδιά ήταν αφόρητη», θυμάται ο Γιόχανες Ραλ. «Ήμουν αυτόπτης μάρτυρας όταν κάποιοι στρατιώτες έχωναν μπουκάλια μπύρας στα γενητικά όργανα γυναικών πτωμάτων. Νομίζω ότι είδα και πτώματα με βγαλμένα μάτια», εκμυστηρεύεται χωρίς να μπορεί να κρύψει την αδημία του ο Άλμπερτ Σένγκερ.

«Τα μέλη του 12ου λόχου συνέλαβαν εκείνους που ήταν κρυμμένοι στα σπίτια τους και τους συγκέντρωσαν στη μικρή πλατεία... ήταν μια ομάδα 15-20 ανθρώπων, κυρίως γυναίκες. Ανάμεσά τους υπήρχαν όμως και μερικά ανδρία και κορίτσια 12 ή 13 ετών... Ο Τσάντερ έστησε το πολυβόλο σε απόσταση 10 - 15 μέτρων... έριξε μια σειρά ριπές και θέρισε τον κόσμο», περιγράφει ο Όσκαρ Γκούντμαν, ο οποίος σημειώνει πως ο Τσάντερ άνοιξε πυρ στην αυλή του Θεόδωρου Μάλλιου την ώρα του γάμου, κατόπιν διαταγής του ανθυπολοχαγού και απειλής πως σε περίπτωση ανυπακοής θα συντάξει αναφορά σε βάρος του και θα τον στείλει στο στρατοδικείο. Αλλά κι ο ίδιος ο πυροβολητής δεκανέας Άλμπερτ Τσάντερ ομολογεί χαρακτηριστικά: «Ήμουν πολύ παραγμένος που 'θ' αναγκαζόμουν να πυροβολήσω γυναικόπαιδα. Τα νεύρα μου ήταν εξαιρετικά τετατωμένα. Πραγματικά δε θυμάμαι πια, είναι σαν να έχω στη μνήμη μου ένα κενό». (Βλ. Χ. Φ. Μάγερ σελ. 76 - 82)

Για το ίδιο γεγονός καταθέτει στη δική της Νυρεμβέργης ο γυμνασιάρχης Στέφανος Παππάς: Οι Γερμανοί «έβγαλαν έξω από το σπίτι του Θεόδωρου Μάλλιου, που γινόταν ο γάμος, 10 - 15 άτομα που εθέρμανε με το πολυβόλο. Είδα με τα μάτια μου

απέναντι από τα θύματα σωρδ από κάλκες. Οι υπόλοιποι, γαμπρός, νύφη, συμπεθέροι και άλλοι εν όλω 32 κήκων, έγιναν στάχτη μέσα στο διόροφο σπίτι, που καίονταν μια ολόκληρη ημέρα και νύχτα». (Στέφανου Παππά, σελ. 126)

Οι Γερμανοί φρόντισαν, μετά το τέλος της «μάχης» και παρά την αφορήτη ζέση, να κάνουν μια τελευταία επιθεώρηση στο χωριό και να αποτελειώσουν ό,τι έμεινε στη μέση. «Παντού υπήρχαν πτώματα. Ορισμένοι δεν είχαν ασήσει ακόμη την τελευταία τους πνοή. Προσταθούναν να μετακινήθούν και βογκούσαν. Δύο ή τρεις κατώτεροι αξιωματικοί έκαναν μια τελευταία περιπολία στο χωριό κι έδωσαν τη χαρακτηριστική βολή στους ετοιμόθαντους», θυμάται ο δεκαεννιάχρονος στρατιώτης Γιόχαν Χάουσμιν. (Χ. Φ. Μάγερ, σελ. 80)

Λίγο πριν αναχωρήσει ο στρατός, οι επικεφαλής παρότρυναν τους στρατιώτες να πάρουν μαζί τους ό,τι ήθελαν ως λάφυρο από το χωριό. «Οι στρατιώτες όμως ήταν σε τέτοιο βαθμό εξαντλημένοι, που δεν άγγιξαν σχεδόν τίποτε από τα πράγματα που βρίσκονταν ολόγυρα. Μόνο οι αξιωματικοί φόρτωσαν στα φορητά κλεμμένα χαλιά και άλλα πτώματα αντικείμενα», θυμάται ένας άλλος δεκαεννιάχρονος στρατιώτης, ο Χανς Τσίλερ. (Χ. Φ. Μάγερ, σελ. 80) Ενώ ο Ρέζερ «διέταξε μερικούς στρατιώτες να βάλουν φωτιά στα λίγα σπίτια που είχαν μείνει ανέπαφα». (Mark Mazower, σελ. 223)

Θα μπορούσε να παραθέσει κανείς αμέτρητα γεγονότα που δεν αφήνουν καμιά αμφιβολία πως το ολοκαύτωμα του Κομμένου ήταν ένα έγκλημα πολέμου, σε βαθμό που ο ίδιος ο ταγματάρχης Ράινχολτ Κλέμπε, που ακολουθούσε την εκκαθαριστική επιχείρηση ως διοικητή του τάγματος στο οποίο ανήκε ο 12ος λόχος, χωρίς να λάβει μέρος σ' αυτή, να επιπλήξει αυστηρά τον υφιστάμενο του υπολοχαγό Βίλι Ρέζερ, όταν κάλυψε και αδησάμενος από αυτό που αντίκρισαν τα μάτια του μέσα στο Κομμένο, βρέθηκε αντιμέτωπος μαζί του: «αυτό, κύριε υπολοχαφέ, δεν έχει καμιά σχέση με τον πόλεμο. Με κάτι τέτοια δε θέλω να έρθω σε επαφή». (Χ.Φ. Μάγερ, σελ. 90 και Mark Mazower, σελ. 226)

Τα στοιχεία της καταστροφής είναι συνταρακτικά. Εξοντώθηκαν και αφανίστηκαν 20 ολοκληρωμένες οικογένειες. Ολοφρόνηθηκαν μαζί κι απογοητώσαν 71 παιδιά ηλικίας κάτω των δέκα ετών. Μέσα στα ίδια τους τα σπίτια κήκων ζωντανό γονέο μαζί με τα παιδιά τους. Ούτε ένα τουφέκι δε στράφηκε εναντίον των γερμανών. Οι απώλειες του Κομμένου 317 νεκροί. Σπίτια καμένα, αγαθά λεηλατημένα, κτήρια πυρπολημένα. Οι απώλειες των επιδορούμενων ένα μεγάλο, ένα τεράστιο και απερίγραπτο μυστέρι, που στρέφεται, εντέλει, εναντίον τους και τους εξευτελίζει.

Στο Κομμένο, στις 16 Αυγούστου 1943, γράφτηκε μια από τις πιο τραγικές σελίδες από εκείνες που αδυνατεί να τις αντέξει ο νους του ανθρώπου και αρνείται να τη συγχωρήσει η παγκόσμια ιστορία. Η μαζική εκτέλεση και ο αφανισμός ολόκληρων οικογενειών συνιστά μια γενοκτονία, με χαρακτηριστικά που παραπέμπουν δε αρχαίες τραγωδίες.

Ο Θεόδωρος Αντωνίου εκτελέστηκε μέσα στο σπίτι του μαζί με τη γυναίκα του και τα τρία παιδιά του, ηλικίας 4, 3 και 2 ετών. Ο Χρήστος Αποστόλου σφαγιάστηκε μέσα στο σπίτι του μαζί με τη γυναίκα του, τη μητέρα του και τα δύο παιδιά του, ηλικίας 11 και 3 ετών. Ο Αθανάσιος Διαμαντής εκτελέστηκε μαζί με τη γυναίκα του και τα πέντε παιδιά του, ηλικίας 30, 10, 16, 8 και 5 ετών. Ο Κωνσταντίνος Κριτοβιάς σφαγιάστηκε μέσα στο σπίτι του μαζί με τη γυναίκα του και τα τέσσερα παιδιά του, ηλικίας 8, 6, 3 και 1 έτους. Η Αικατερίνη Μοργάνου εκτελέστηκε μαζί με το παιδί της, ηλικίας 40 ετών, και τα πέντε εγγόνια της, ηλικίας 14, 11, 8, 6 και 4 ετών. Ο Θεόδωρος Μάλλιου σφαγιάστηκε στο γάμο της κόρης του, μαζί με τη γυναίκα του, τα εφτά από τα εννιά παιδιά του, ηλικίας 25, 24, 22, 21, 16, 11, και 6 ετών, και τη νύφη του, ηλικίας 24 ετών. Στο ματωμένο γάμο ολοφρόνηθηκαν η νύφη Αλεξάνδρα και ο γαμπρός Θεοδόσιος.

Από το γένος Κοττογιάννη εκτελέστηκαν 29 άτομα, από το γένος Κριτοβιά 24, από το γένος Κολοκωτίου 16, από το γένος Διαμαντή 15, από το γένος Αντωνίου 13. Από τους ξένους που εκείνη την ημέρα βρέθηκαν στο Κομμένο λόγω του πανηγυριού του Δεκαπενταύγουστου και του γάμου εκτελέστηκαν περίπου 35 άτομα. Εκτελέστηκαν επίσης 3 Ισραηλίτες, οι οποίοι έμειναν στο Κομμένο.

Από το βιβλίο «Αι Κομμένο της άσβεστης μνήμης» του Δημήτρη Χρ. Βλαχοπάνου, «Εντύπωση», 2009

Βασική βιβλιογραφία
1. Στέφανου Παππά: Η σφαγή του Κομμένου
2. Χ.Φ. Μάγερ: Η φρίκη του Κομμένου (Καλνέτης)
3. Mark Mazower: Στην Ελλάδα του Χίτλερ (Αλεξάνδρεια)
Δημήτρης Χρ. Βλαχοπάνος - Φιλόλογος
Άρτα Γύρω Μπακόλα 67
26810 22265 & 6873306657
Email: vladhmhr@sch.gr

– Καλύτερη αθλήτρια 2010 ανακηρύχθηκε η Ηπειρώτισσα Αλεξάνδρα Τσιάβου (Κωπηλασία).

– Μεγάλη δημοσιότητα στην μπλογκόσφαιρα έχει πάρει η ταινία που έκανε ο Λουκάς Λελόβας 14χρονος μαθητής από το 2ο Γυμνάσιο Πρέβεζας με τίτλο "Κάνε ένα άλμα πιο γρήγορο από τη φθορά".

(http://www.youtube.com/watch?v=Za3VmufijXY&feature=player_embedded) (Κάνε άλμα πιο γρήγορο από τη φθορά.mp4). Η ταινία είχε βραβευθεί με το 1ο βραβείο στον 1ο Πανελλήνιο Μαθητικό Διαγωνισμό Ψηφιακού Βίντεο της ΕΡΤ, με τίτλο "Ένας πλανήτης- μια ευκαιρία", πριν από μερικούς μήνες. Έγινε ιδιαίτερα δημοφιλής όταν προβλήθηκε στο TEDx Athens 2010 στην Αθήνα, στις 27 Νοεμβρίου, στο τέλος ενός πρωτότυπου δημέρου με εκδηλώσεις και ομιλίες πάνω στις νέες ιδέες.

– Νέα ταινία από τον Νίκο Τζίμα. Τον Ηπειρώτη σκηνοθέτη που ο Σύλλογος Ηπειρωτών Θριασίου Πεδίου έχει βραβεύσει στο «1ο Ηπειρώτικο Πανόραμα» και είχε κάνει προβολή της ταινίας του «Ο άνθρωπος με το γαρύφαλλο». Η νέα ταινία του είναι το «Πέταγμα του κύκνου». Το πέταγμα του κύκνου είναι το πέταγμα της ψυχής μας στην ομορφιά της ζωής και της αγάπης, στη μαγεία της φύσης και του έρωτα, σε ό,τι χάσαμε στη δίνη του σύγχρονου τρόπου ζωής, των μεγάλων εντάσεων, των μεγάλων ταχυτήτων, στο κυνήγι της καριέρας και της οικονομικής επιτυχίας. Η ταινία είναι αποκαλυπτική για το σήμερα, όπως ήταν το "Γαρύφαλλο" για τις αρχές του '50. Σας τη συνιστώ!

– Η Δημοτική Πινακοθήκη Άρτας "Γιάννης Μόραλης" εγκαινιάστηκε και επίσημα διά χειρός Π. Οικονομίδη συνεπικουρούμενος από τον νέο Δήμαρχο Άρτας Γ. Παπαλέξη, τη Δευτέρα 13 Δεκεμβρίου 2010 στις 7 το απόγευμα.

– Εκρηκτικό χαρακτήρισε το πρόβλημα με τους οικονομικούς μετανάστες ο Αστυνομικός Διευθυντής Άρτας Γιώργος Ντοκουμές, τονίζοντας ότι μαζί με τον αριθμό τους αυξάνονται και τα κρούσματα μικροεγκληματικότητας. Ο Αστυνομικός Διευθυντής εκτιμά ότι αυτή την εποχή υπάρχουν περίπου 3.500 με 4.000 μετανάστες στην Άρτα, Αφغانοί κυρίως και Πακιστανοί, που ήρθαν για να δουλέψουν στο πορτοκάλι, αριθμός αρκετά μεγαλύτερος απ' ό,τι ήταν στις προηγούμενες χρονιές και οι οποίοι διαβιούν σε άθλιες συνθήκες. "Ο αριθμός των λαθρομεταναστών αυτών οι οποίοι υπάγονται σε ειδική κατηγορία – όπως ξέ-

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΕΣ & ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Της ΕΛΕΝΗΣ ΓΚΟΓΚΟΥ

ρετε οι Αφغانοί δεν απελαύνονται – δυστυχώς αυξάνεται. Είναι ένα γενικότερο πρόβλημα, το οποίο κάποια στιγμή θα πρέπει συνολικά να αντιμετωπιστεί από ανώτερα κλιμάκια. Δεν μπορούμε εμείς αυτή τη στιγμή να τους απελάσουμε, είναι θέμα γενικότερα κυβερνητικής πολιτικής, υπάρχουν διεργασίες και πιστεύω ότι κάποια στιγμή θα δοθεί κάποια λύση", τόνισε ο Διευθυντής.

– 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2011 – 11η Πανελλαδική Γιορτή Ανταλλαγής Ντόπιων Ποικιλιών στο Μεσοχώρι Δράμας. Οι επισκέπτες μπορούν να προμηθευτούν δωρεάν ντόπιους Ελληνικούς (εγχώριες και σχεδόν εξαφανισμένες ποικιλίες-ΜΗ γενετικά τροποποιημένες) σπόρους και φυτά. Η γιορτή προσελκύει κάθε χρόνο πολλούς Έλληνες και ξένους επισκέπτες.

– Στην κορυφή των δημοφιλέστερων τουριστικών προορισμών της χώρας βρίσκονται για μία ακόμη φορά τα Ζαγοροχώρια, αλλά και η πόλη των Ιωαννίνων, όπως αναδείχθηκαν από τη σχετική ψηφοφορία που διενεργήθηκε μέσω της ιστοσελίδας της «HELEXPO», στο πλαίσιο της έκθεσης «PHILOXENIA 2010».

– Με αφορμή τη διαπίστωση ότι διάφοροι εκτελεστές αξιώνουν πνευματικά δικαιώματα σε έργα παραδοσιακής μουσικής που δεν τους ανήκουν, πραγματοποιήθηκε την Πέμπτη 21 Οκτωβρίου 2010, μία άτυπη συνάντηση εργασίας εμπειρογνομόνων, με αντικείμενο τα πνευματικά δικαιώματα στην Παραδοσιακή Μουσική. Στη συνάντηση, που συμμετείχαν εκπρόσωποι μουσικών αρχείων, του ΟΠΙ του ΥΠΠΟΤ και της ΑΕΠΙ, διαπιστώθηκε το πρόβλημα και συμφωνήθηκε να ξεκινήσουν ενέργειες προστασίας της παραδοσιακής μουσικής, όπως: θεσμική και νομική κατοχύρωσή της και συνεργατική δημιουργία εθνικού καταλόγου και εθνικού αρχείου παραδοσιακής μουσικής.

– Έφυγε από τη ζωή ο Χάρης Πάσης (1913-2010). Ο μεγάλος Ηπειρώτης εκδότης και συγγραφέας που

αφιέρωσε, για πάνω από 70 χρόνια, τη ζωή του στην υπηρεσία της παιδείας, του πνεύματος και του πολιτισμού.

– Σε μια πανηγυρική συνεδρίαση, την τελευταία, του Νομαρχιακού Συμβουλίου Πρέβεζας, που έγινε στις 13 Δεκεμβρίου 2010, εορτάστηκαν τα 16 χρόνια Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Στην εκδήλωση τιμήθηκαν Νομαρχιακοί Σύμβουλοι για τη συνεισφορά τους στον θεσμό της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, ενώ έγινε και συμβολική βράβευση φορέων που διακρίθηκαν για την προσφορά τους στην κοινωνία και στον πολιτισμό.

– ΣΗΜΑ ΚΑΜΠΑΝΑ: ΟΧΙ!!! ΓΙΑ ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΛΑΚΚΑΣ ΣΟΥΛΙΟΥ. Μπορεί ο στρουμπουλός νεαρός στην εν λόγω διαφήμιση να ζητωκραυγάζει το σήμα "καμπάνα" της γνωστής εταιρίας κινητής τηλεφωνίας... αλλά υπολόγιζαν χωρίς τα χωριά της περιοχής Λάκκας Σουλίου που ανήκουν στον τώως Δήμο Σελλών. Το σήμα των κινητών τηλεφώνων εκεί είναι ανύπαρκτο ή ασθενές, με αποτέλεσμα οι επισκέπτες να μην έχουν επικοινωνία με την υπόλοιπη Ελλάδα. Και θα μου πεις όταν είσαι στο χωριό σου χρησιμοποιείς τον τρόπο επικοινωνίας που είχαν οι παππούδες σου τόσους αιώνες... "Όσοοοο μανά !!!...". Όταν πρέπει να επικοινωνήσεις όμως με κάποιον στην Αθήνα τι γίνεται;

– Να μην αναφέρω βέβαια και τις δραστηριότητες του ΟΤΕ. Και δεν αναφέρομαι σε συνδέσεις Internet (...τι είπες τώρα; ανέκδοτο!). Αλλά στο ότι με το που ρίχνει έναν κεραυνό ή ρίχνει αστραπές και μπουμπουνίζει, κόβεται το τηλέφωνο. Ή που τους ζητάς μια γραμμή τηλεφώνου και σου ζητούν να πληρώσεις, όσα τους λείπουν από το budget τους! Και όλα αυτά γιατί οι περιοχές μας είναι τελειωμένες γι' αυτούς και πολλούς άλλους...που είναι μόνο για πανηγύρια! Υποδομές και εκσυγχρονισμός ανύπαρκτα!

– Αν πεις δε για τηλεοπτικά κανάλια, εκεί να δεις τι γίνεται... Από τη μια καλύτερα, γιατί με τις εκπομπές για τα σκουπίδια ή για υποανάπτυκτους, που έχουν τα ιδιωτικά κανάλια, κάνουν καλό στους πολίτες της περιοχής. Αλλά την ΕΡΤ - που τη χρεώνονται μέσω του λογαριασμού της ΔΕΗ - θέλουν δε θέλουν-γιατί να την πληρώνουν; Όπως είναι γνωστό δεν τους περισσεύει μία! Πρόβατα βόσκουν οι έφημοι, ή είναι υπερήλικες γέροντες που περιμένουν τη σειρά τους για τον Άγιο Πέτρο. Δεν τους περισσεύει ούτε ένα ευρώ... Ειδικά τώρα που τους μειώθηκε η σύνταξη.

Κυκλοφορούν από τις Ηπειρωτικές Εκδόσεις "Πέτρα", τα Ηπειρωτικά βιβλία των Ηπειρωτών συγγραφέων. Πληροφορίες: Οικονόμου 32, 106 83 Αθήνα - Τηλ.: 210 82.33.830

